

WYTYCZNE DOTYCZĄCE OCEN INTEROPERACYJNOŚCI

wersja 1.0 przyjęte przez Radę ds. Interoperacyjnej Europy w dniu 05.12.2024 r.

Spis treści

Streszczenie.....	3
Informacje o wytycznych.....	5
1. Czym są oceny interoperacyjności i dlaczego są one istotne?	7
1.1 Co wynika z aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy.....	8
1.2 Czym jest interoperacyjność?	8
1.3 Kluczowy czynnik decydujący o przeprowadzeniu oceny interoperacyjności	10
1.4 W jaki sposób oceny mogą pomóc w świadczeniu lepszych cyfrowych usług publicznych po niższych kosztach?	10
2. W jakich sytuacjach istnieje prawny obowiązek przeprowadzenia oceny interoperacyjności?	13
2.1 Główne pojęcia w kontekście ocen interoperacyjności	13
2.1.1 Wiążące wymogi.....	13
2.1.2 Organy sektora publicznego i podmioty unijne	15
2.1.3 Usługi uznane za transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne.....	15
2.1.4 Interoperacyjność transgraniczna	17
2.2 Schemat podejmowania decyzji	17
2.3 Przykłady	21
3. Jak przeprowadzić ocenę interoperacyjności?	23
3.1 Ogólne zalecenia	25
3.2 Przygotowanie.....	25
3.2.1 Określenie potrzeby przeprowadzenia oceny interoperacyjności	26
3.2.2 Określenie zakresu i celów oceny	26
3.2.3 Powołanie multidyscyplinarnego zespołu oceniającego	26
3.2.4 Określenie odpowiednich zainteresowanych stron.....	27
3.3 Wstępna analiza	27
3.3.1 Przegląd dokumentacji i polityk opisujących wymogi.....	28
3.3.2 Określenie odpowiednich wiążących wymogów	28
3.3.3 Identyfikacja transeuropejskich cyfrowych usług publicznych, których dotyczą wymogi	30
3.3.4 Zaangażowanie zainteresowanych stron	32
3.4 Ocena interoperacyjności transgranicznej	33
3.4.1 Analiza skutków dla interoperacyjności transgranicznej	33
3.5 Identyfikacja rozwiązania	37
3.5.1 Badania i ocena odpowiednich rozwiązań Interoperacyjnej Europy.....	38
3.5.2 Rozwiązania interoperacyjne istotne z punktu widzenia badań naukowych	38
3.5.3 Ocena i wybór odpowiednich rozwiązań Interoperacyjnej Europy	39

3.6 Sprawozdawczość	39
3.7 Działania następcze	39
Podsumowanie	40
4. Jak udokumentować ocenę w kompleksowym sprawozdaniu?	42
4.1 Publikacja na oficjalnej stronie internetowej	43
4.2 Format nadający się do odczytu maszynowego	44
4.3 Minimalna treść sprawozdania	44
4.4 Udostępnianie Radzie ds. Interoperacyjnej Europy	47
4.5 Ochrona informacji szczególnie chronionych	48
Podsumowanie	48
5. Jak ustanowić należyte zarządzanie procedurą oceny interoperacyjności w organizacji?	49
5.1 Ustanowienie należytego zarządzania	50
5.2 Uzależnienie od kontekstu	52
5.2.1 Struktury rządowe	52
5.2.2 Poziom zaawansowania interoperacyjności	52
5.2.3 Wnioski wyciągnięte z wcześniejszych przypadków	53
5.2.4 Istniejące powiązane zarządzanie	53
5.3 Zrównoważony charakter, ciągłe doskonalenie i wzajemne uczenie się	53
5.4 Czynniki (miękkie) umożliwiające ocenę	54
5.4.1. Kultura organizacyjna	54
5.4.2 Umiejętności niezbędne do oceny interoperacyjności	54
5.4.3 Badanie możliwości ponownego wykorzystania i automatyzacji	55
Podsumowanie	55
6. Dodatkowe zasoby i dalszy rozwój wytycznych	56
6.1 Istniejące zasoby	57
6.2 Przyszłe narzędzia	58
6.3 Rozwój wytycznych w przyszłości	58

Streszczenie

Oceny interoperacyjności – zgodnie z wymogami aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy – zapewniają sprawne i skuteczne funkcjonowanie transgranicznych cyfrowych usług publicznych w całej UE. Oceny te dotyczą wymiaru prawnego, organizacyjnego, semantycznego i technicznego, ułatwiając mobilność obywateli i przedsiębiorstw w całej Unii. Procedura ta wymagana jest w sytuacji, gdy wiążące wymogi mają wpływ na kontakty transgraniczne. Obejmuje ona przygotowanie, identyfikację zainteresowanych stron, wstępną analizę i szczegółową ocenę z wykorzystaniem europejskich ram interoperacyjności (EIF) jako narzędzia wsparcia. Sprawozdania – które należy podawać do wiadomości publicznej i udostępniać Radzie ds. Interoperacyjnej Europy – muszą być kompleksowe i nadawać się do odczytu maszynowego. Zasadnicze znaczenie ma skuteczne zarządzanie, uwzględniające jasno określone role, włączenie do istniejących procedur oraz ciągłe doskonalenie poprzez refleksję i wymianę najlepszych praktyk, zgodnie ze zobowiązaniem Komisji Europejskiej do zmniejszenia obciążeń administracyjnych i zwiększenia konkurencyjności.

Rozdział 1: Czym są oceny interoperacyjności i dlaczego są one istotne?

Oceny interoperacyjności to oceny wymagane na mocy art. 3 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy. Zapewniają one, aby przed wdrożeniem wiążące wymogi dotyczące transeuropejskich cyfrowych usług publicznych uwzględniały kwestie interoperacyjności transgranicznej. Oceny te mają kluczowe znaczenie, ponieważ ułatwiają sprawne kontakty cyfrowe między organizacjami publicznymi, co ma zasadnicze znaczenie dla mobilności obywateli i przedsiębiorstw w całej UE. Oceny interoperacyjności uwzględniają wymiar prawny, organizacyjny, semantyczny i techniczny oraz mają na celu sprostanie wyzwaniom związanym z różnicami pod względem ram prawnych, struktur organizacyjnych, języków i zasobów technicznych w poszczególnych państwach członkowskich. Przyczyniają się do zmniejszenia obciążeń administracyjnych i promowania wzajemnego uczenia się, co ostatecznie przyczynia się do poprawy jakości i dostępności transeuropejskich cyfrowych usług publicznych.

Rozdział 2: W jakich sytuacjach istnieje prawny obowiązek przeprowadzenia oceny interoperacyjności?

W rozdziale tym wyjaśniono, w jakich sytuacjach oceny interoperacyjności są obowiązkowe na mocy aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy. Zdefiniowano w nim kluczowe pojęcia, takie jak transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne i wiążące wymogi. Przedstawiono schemat podejmowania decyzji, aby pomóc w ustaleniu, czy konieczne jest przeprowadzenie oceny. W przykładach przedstawiono scenariusze, w których oceny są lub nie są wymagane, obejmujące np. dostosowanie krajowych rozwiązań w zakresie wymiany danych w UE lub zamawianie usług cyfrowych, które nie obejmują komunikacji transgranicznej. W rozdziale tym podkreślono znaczenie wczesnego przeprowadzania ocen i wyjaśniono, że mogą się one opierać się na poprzednich ocenach bez konieczności ich powtarzania, o ile nie będą miały miejsca istotne zmiany.

Rozdział 3: Jak przeprowadzić ocenę interoperacyjności?

W rozdziale tym przedstawiono instrukcje krok po kroku dotyczące przeprowadzania oceny interoperacyjności. Obejmują one etapy przygotowawcze, takie jak określenie potrzeby przeprowadzenia oceny, ustalenie zakresu i celów, powołanie zespołu i wskazanie zainteresowanych stron. Wstępna analiza obejmuje przegląd dokumentacji, określenie wiążących wymogów, identyfikacja usług, których ocena dotyczy, oraz przeprowadzenie rozmów z zainteresowanymi stronami. W ocenie podstawowej analizie podaje się wpływ wiążących wymogów na interoperacyjność transgraniczną w odniesieniu do aspektów

prawnych, organizacyjnych, semantycznych i technicznych. W celu ukierunkowania procedury przedstawiono najlepsze praktyki i przykłady, takie jak wykorzystanie europejskich ram interoperacyjności (EIF) i specjalistycznych narzędzi, takich jak ocena poziomu zaawansowania interoperacyjności.

Rozdział 4: Jak udokumentować ocenę w kompleksowym sprawozdaniu?

Sprawozdanie z oceny jest kluczowym rezultatem podsumowującym wiążące wymogi, usługi, których ocena dotyczy, oraz zidentyfikowane skutki interoperacyjności. Sprawozdanie, które należy opublikować na oficjalnej stronie internetowej, musi być w formacie nadającym się do odczytu maszynowego i zawierać konkretne treści zgodnie z wymogami aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy. W rozdziale tym przedstawiono minimalną wymaganą treść, m.in. informacje ogólne, zidentyfikowane skutki i odpowiednie rozwiązania interoperacyjne. Zawiera on zalecenia dotyczące zapewnienia możliwości odczytu maszynowego i ochrony informacji szczególnie chronionych. Sprawozdanie należy udostępnić Radzie ds. Interoperacyjnej Europy drogą elektroniczną, aby pomóc w podejmowaniu decyzji i monitorowaniu.

Rozdział 5: Jak ustanowić należyte zarządzanie procedurą oceny interoperacyjności w organizacji?

Skuteczne zarządzanie ma zasadnicze znaczenie dla powodzenia ocen interoperacyjności. W rozdziale tym omówiono znaczenie różnych czynników, takich jak zależność od kontekstu, struktura organizacyjna, zrównoważony charakter i udoskonalenie procedury oceny. Zaleca się w nim włączenie ocen do istniejących procedur administracyjnych, podkreślając jednocześnie pierwsze kroki, które należy podjąć, a także potrzebę ciągłego doskonalenia poprzez refleksję i wymianę najlepszych praktyk. Pomaga to w stosowaniu podejścia do kształtowania polityki dostosowanej do ery cyfrowej, tj. formułowania strategii politycznych i przepisów dostosowanych do ery cyfrowej z uwzględnieniem aspektów cyfrowych od początku cyklu polityki, tak aby te strategie i przepisy były interoperacyjne, dostosowane do ery cyfrowej i nie ulegały dezaktualizacji.

Rozdział 6: Dodatkowe zasoby i dalszy rozwój wytycznych

W rozdziale tym przedstawiono istniejące i przyszłe zasoby na potrzeby przeprowadzania ocen interoperacyjności. Portal Interoperacyjna Europa służy jako centralna platforma wymiany wiedzy i zasobów, w tym informacji na temat europejskich ram interoperacyjności (EIF) i powiązanych narzędzi, a także zawiera inki do Akademii Interoperacyjnej Europy. Dostępne będą przyszłe narzędzia i zasoby internetowe – opracowane również przez Komisję Europejską – mające pomagać w przeprowadzaniu ocen i publikowaniu sprawozdań. Wytyczne będą ulegać modyfikacjom, co zapewni dostosowanie do ich nowych okoliczności i obowiązkowych ocen – oczekuje się ich częstego przeglądu w celu odzwierciedlenia aktualnych praktyk i doświadczeń użytkowników.

Informacje o wytycznych

[Akt w sprawie Interoperacyjnej Europy](#)¹ ma na celu usprawnienie świadczenia cyfrowych usług publicznych w całej Unii Europejskiej w erze szybkiej transformacji cyfrowej. Zasadnicze znaczenie w tym względzie ma interoperacyjność – zdolność różnych organizacji i systemów do skutecznego współdziałania, wymiany danych i zapewnienia, aby usługi publiczne były nie tylko zaawansowane technologicznie, ale również dostępne i ukierunkowane na użytkownika. W tym kontekście oceny interoperacyjności są niezbędne nie tylko pod względem technicznym, ale również strategicznym. Wytyczne nie zawierają magicznego rozwiązania pozwalającego zapewnić pełną interoperacyjność, lecz raczej stanowią **ogólny punkt wyjścia w dążeniu do zwiększenia interoperacyjności**. Mają one zatem na celu wyjaśnienie w sposób niewiążący²:

- dlaczego ocena interoperacyjności jest przydatna i jak może ona pomóc organizacjom publicznym w świadczeniu lepszych cyfrowych usług publicznych po niższych kosztach i z większą skutecznością ([rozdział 1](#));
- w jakich przypadkach ocena interoperacyjności jest obowiązkowa zgodnie z aktem w sprawie Interoperacyjnej Europy ([rozdział 2](#));
- jak przeprowadzać ocenę interoperacyjności ([rozdział 3](#));
- co należy uwzględnić w sprawozdaniu z oceny interoperacyjności ([rozdział 4](#));
- jakie są kluczowe czynniki decydujące o skutecznym wdrożeniu procesów związanych z ocenami interoperacyjności w organizacji publicznej i zarządzaniu nimi ([rozdział 5](#));
- jakie dodatkowe zasoby i informacje przyczyniają się do dalszego rozwoju wytycznych ([rozdział 6](#)).

Różne grupy mają różne interesy w procedurze oceny interoperacyjności. Wytyczne mają na celu zaspokojenie zróżnicowanych potrzeb tych różnych grup odbiorców:

Ocena (Assess):

- podjęcie decyzji, czy ocena jest konieczna w konkretnym przypadku;
- przeprowadzenie oceny;
- udział w ocenie;

Sprawozdanie (Report):

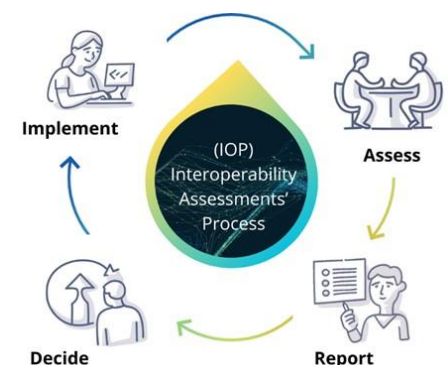
- dokumentowanie wyników oceny w sprawozdaniu z oceny;
- publikacja sprawozdania z oceny;

Decyzja (Decide):

- podjęcie decyzji w sprawie wiążących wymogów na podstawie sprawozdania z oceny;
- podjęcie decyzji o zarządzaniu ocenami interoperacyjności;

Wdrożenie (Implement):

- wdrożenie wiążących wymogów na podstawie sprawozdania z oceny.

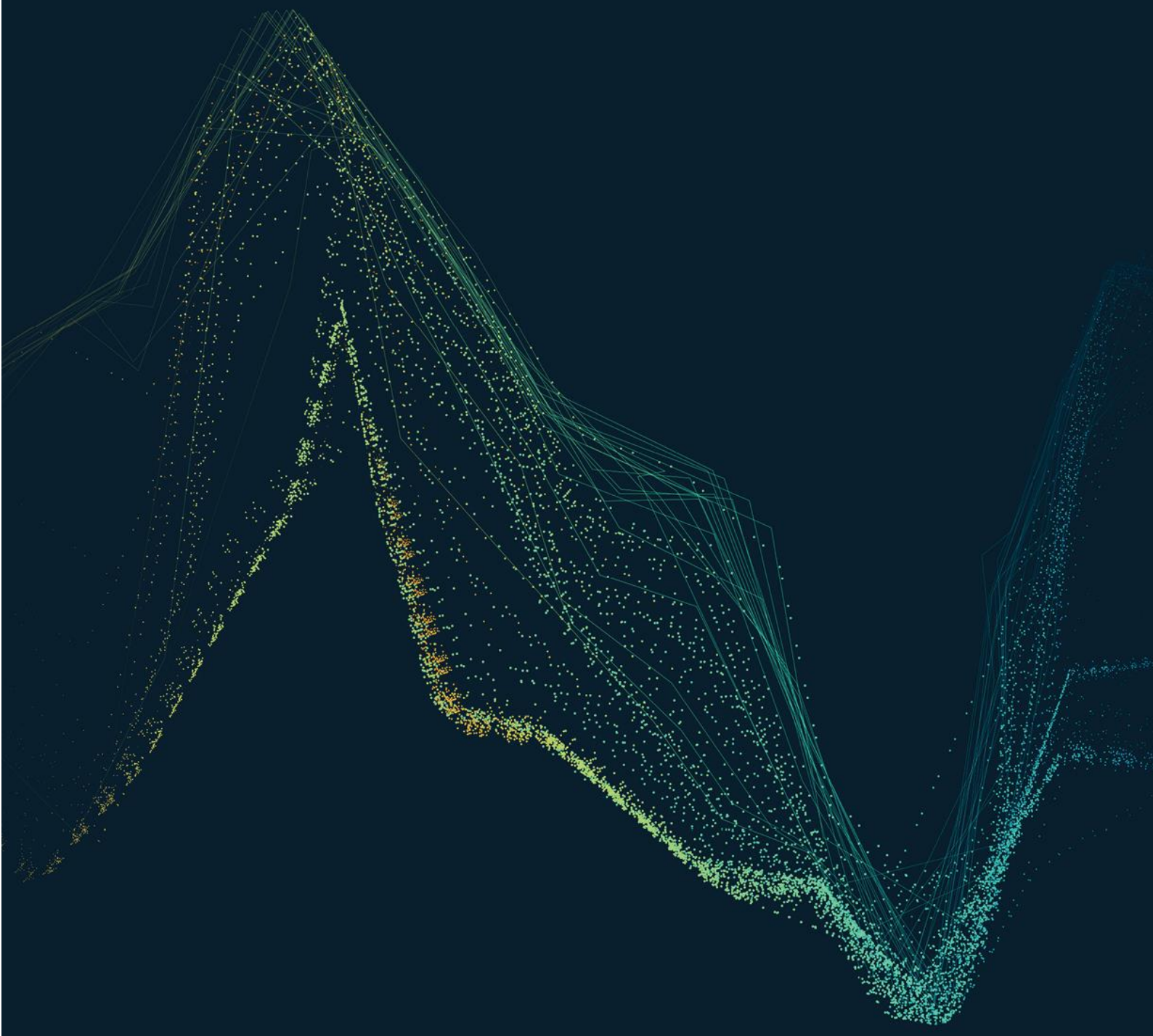
¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/903 z dnia 13 marca 2024 r. w sprawie ustanowienia środków na rzecz wysokiego poziomu interoperacyjności sektora publicznego na terytorium Unii (akt w sprawie Interoperacyjnej Europy), (Dz.U. L, 2024/903, 22.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj>).

² Wiążąca interpretacja przepisów UE leży w wyłącznej kompetencji Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Często zadawane pytania dotyczące ocen interoperacyjności – gdzie znaleźć odpowiedzi?

1. Czym jest ocena interoperacyjności? – [rozdział 1](#)
2. Jakie wiążące wymogi mogą mieć wpływ na interoperacyjność transgraniczną? – [rozdział 2](#)
3. Do jakich transeuropejskich cyfrowych usług publicznych będą miały zastosowanie te wiążące wymogi? – [rozdział 2](#)
4. Jakie organizacje publiczne są prawnie zobowiązane do przeprowadzenia obowiązkowej oceny interoperacyjności? – [rozdział 2](#)
5. Jak można dowiedzieć się, czy wiążące wymogi wpływają na interoperacyjność transgraniczną transeuropejskich cyfrowych usług publicznych? – [rozdział 3](#)
6. Jakie konkretne kroki można podjąć w celu przeprowadzenia oceny interoperacyjności? – [rozdział 3](#)
7. Na jakie zainteresowane strony publiczne i prywatne mają wpływ wiążące wymogi? – [rozdział 4](#)
8. Na jakim etapie procesu ustanawiania i przyjmowania wiążących wymogów należy przeprowadzać oceny interoperacyjności? – [rozdział 4](#)
9. Ile ocen interoperacyjności należy przeprowadzić w odniesieniu do wiążących wymogów? – [rozdział 2](#)
10. W jaki sposób należy przedstawić i opublikować wyniki obowiązkowej oceny interoperacyjności? – [rozdział 5](#)
11. Gdzie można znaleźć dodatkowe zasoby i jak rozwijane będą wytyczne? – [rozdział 6](#)

1 Czym są oceny interoperacyjności i dlaczego są one istotne?

1.1 Co wynika z aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy

W art. 3 ust. 1 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy ustanowiono **obowiązek przeprowadzenia oceny interoperacyjności**:

„Przed podjęciem decyzji dotyczącej nowych lub znacznie zmienionych wiążących wymogów, podmiot unijny lub organ sektora publicznego przeprowadzają ocenę interoperacyjności”.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy w ramach oceny interoperacyjności należy zatem określać i oceniać:

- a) skutki wiążących wymogów dla interoperacyjności transgranicznej, z wykorzystaniem [europejskich ram interoperacyjności \(EIF\)](#) jako narzędzia pomocniczego;
- b) zainteresowane strony, dla których wiążące wymogi są istotne; oraz
- c) rozwiązania Interoperacyjnej Europy wspierające wdrażanie wiążących wymogów.

W wytycznych wyjaśniono nie tylko, jakie działania należy podjąć, ale również dlaczego należy to zrobić.

1.2 Czym jest interoperacyjność?

Aby zrozumieć oceny interoperacyjności, należy wiedzieć, co ogólnie kryje się pod pojęciem interoperacyjności. Europejskie ramy interoperacyjności (EIF) to wytyczne dotyczące interoperacyjności usług publicznych w UE. Podstawową cechą europejskich ram interoperacyjności jest to, że definiują one interoperacyjność jako coś więcej niż tylko kwestię techniczną. Istnieją bowiem inne ważne wymiary, które stanowią wyzwanie dla interoperacyjności cyfrowych usług publicznych w wymiarze transgranicznym: (i) w państwach członkowskich obowiązują różne ramy prawne, co może prowadzić do niezgodności przepisów; (ii) różnice w organizacji właściwych organów i szczebli sprawowania rządów utrudniają zrozumienie obowiązków poszczególnych podmiotów oraz tego, w jaki sposób procedury krajowe mogą wpisywać się w scenariusze transgraniczne; (iii) państwa członkowskie różnią się pod względem języków, kultur i stosowanych pojęć prawnych, co sprawia, że wyzwaniem jest zapewnienie spójnego rozumienia powszechnych terminów w całej UE, oraz (iv) państwa członkowskie wykorzystują różne zasoby techniczne, które mogą być niekompatybilne, co utrudnia wzajemne kontakty.

Zakres obowiązywania aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy obejmuje w szczególności **interoperacyjność transgraniczną, ponieważ ma zastosowanie do transeuropejskich cyfrowych usług publicznych** (tj. zdolności do znaczącej transgranicznej wymiany danych):

„interoperacyjność transgraniczna” oznacza zdolność podmiotów unijnych i organów sektora publicznego państw członkowskich do **współdziałania** ponad granicami **poprzez udostępnianie danych**, informacji i wiedzy za pośrednictwem procesów cyfrowych zgodnie z wymogami prawnymi, organizacyjnymi, semantycznymi i technicznymi dotyczącymi takiego transgranicznego współdziałania;

Art. 2 pkt 1 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy

Co to oznacza w praktyce, biorąc pod uwagę cztery wymiary (prawny, organizacyjny, semantyczny i techniczny) europejskich ram interoperacyjności?

W ramach **interoperacyjności prawnej** ocenia się, czy organizacje publiczne działające na podstawie różnych ram prawnych są w stanie współpracować na rzecz świadczenia transeuropejskich cyfrowych usług publicznych (np. zapewnienie krajowej karty osoby z niepełnosprawnością, która może być wykorzystywana jako zaświadczenie ważne w świetle prawa w innych państwach członkowskich).

W ramach **interoperacyjności organizacyjnej** ocenia się, czy organizacje publiczne dostosowują swoje procedury biznesowe, obowiązki i oczekiwania z myślą o zapewnieniu świadczenia wysokiej jakości transeuropejskich cyfrowych usług publicznych (np. poprzez jednoznaczne wyznaczenie organu publicznego, który może wydawać krajowe karty osoby z niepełnosprawnością ważne w innym państwie członkowskim).

W ramach **interoperacyjności semantycznej** ocenia się, czy w wymiana informacji między organizacjami publicznymi odbywa się z zachowaniem i zrozumieniem dokładnego formatu i znaczenia wymienianych danych i informacji, które są wymagane do świadczenia transeuropejskich cyfrowych usług publicznych (np. zapewnienie, aby treść i struktura krajowej karty osoby z niepełnosprawnością były zrozumiałe dla organów w innych państwach członkowskich).

W ramach **interoperacyjności technicznej** ocenia się, czy sieci i systemy informatyczne różnych organizacji publicznych mogą być bezpiecznie i właściwie ze sobą połączone, zgodnie z wymogami świadczenia transeuropejskich cyfrowych usług publicznych (np. zapewnienie, aby krajowe karty osoby z niepełnosprawnością były wydawane w formacie cyfrowym, który mogą przetwarzać inne państwa członkowskie).

Najnowsza wersja europejskich ram interoperacyjności została przyjęta przez Komisję Europejską w 2017 r. i stała się fundamentem wielu krajowych ram interoperacyjności i polityk w zakresie interoperacyjności. W przyszłości rozwojem europejskich ram interoperacyjności będzie kierować [Rada ds. Interoperacyjnej Europy](#). Szczegółowe informacje na ten temat można uzyskać w ramach oferowanych przez [Akademię Interoperacyjnej Europy szkoleń na temat europejskich ram interoperacyjności](#).

Europejskie ramy interoperacyjności stanowią dobry punkt wyjścia do zrozumienia, czym jest ocena interoperacyjności.

1.3 Kluczowy czynnik decydujący o przeprowadzeniu oceny interoperacyjności

Każdego dnia organizacje publiczne nakładają lub zmieniają wiążące wymogi³ (tj. obowiązki, zakazy, warunki, kryteria lub ograniczenia), które mają wpływ na kontakty z organizacjami publicznymi w innych państwach lub na szczeblu UE, co z kolei jest niezbędne do świadczenia transeuropejskich cyfrowych usług publicznych. Oceny interoperacyjności są ukierunkowane właśnie na te procesy decyzyjne. Celem tych ocen jest zwiększenie świadomości na temat interoperacyjności transgranicznej i ewentualnego wpływu, jaki mają na nią wiążące wymogi **przed** podjęciem decyzji w sprawie tych wymogów. Podmioty, które przygotowują takie decyzje zawierające wiążące wymogi (np. wniosek ustawodawczy lub postępowanie o udzielenie zamówienia), są zatem prawnie zobowiązane do przeprowadzenia oceny. Mogą one jednak przekazać ocenę innym podmiotom, ponieważ państwa członkowskie mogą zadecydować o zasobach wewnętrznych i współpracy między jego organami sektora publicznego, które są niezbędne do przeprowadzania ocen interoperacyjności (motyw 16 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy).

1.4 W jaki sposób oceny mogą pomóc w świadczeniu lepszych cyfrowych usług publicznych po niższych kosztach?

Niezakłócone kontakty cyfrowe między organizacjami publicznymi mają zasadnicze znaczenie dla mobilności obywateli i przedsiębiorstw w całej UE, a tym samym dla ukończenia tworzenia jednolitego rynku cyfrowego i zwiększenia konkurencyjności gospodarki UE. Jest to również warunek zagwarantowania wysokiej jakości transeuropejskich cyfrowych usług publicznych. W związku z tym interoperacyjność jest ważnym czynnikiem umożliwiającym niezakłócone kontakty cyfrowe, a tym samym osiągnięcie tych celów. Umożliwienie takich kontaktów często jednak pomija się na wczesnych etapach opracowywania polityki i projektów informatycznych, zwłaszcza w kwestiach innych niż

Oceny interoperacyjności na jak najwcześniejszym etapie podnoszą świadomość na temat interoperacyjności transgranicznej, aby zwiększyć mobilność i konkurencyjność oraz uniknąć kosztownych przeszkód dla interoperacyjności.

techniczna interoperacyjność sieci i systemów informatycznych.

Poza wysoce zharmonizowanymi niszami (np. wymiana informacji o pojazdach i prawach jazdy) (wspólne) świadczenie wysokiej jakości cyfrowych usług publicznych ponad granicami państw członkowskich może stanowić szczególne wyzwanie ze względu na konkretne kwestie transgraniczne we wszystkich wymiarach interoperacyjności (prawnym, organizacyjnym, semantycznym i technicznym).

Ocena interoperacyjności ułatwia właściwe uwzględnienie wszystkich wymiarów interoperacyjności transgranicznej obecnych w świadczeniu transeuropejskich cyfrowych usług publicznych, unikając w ten sposób tworzenia niepotrzebnych obciążeń administracyjnych.

³ Pojęcia z aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy wyjaśniono szczegółowo w [rozdziale 2](#).

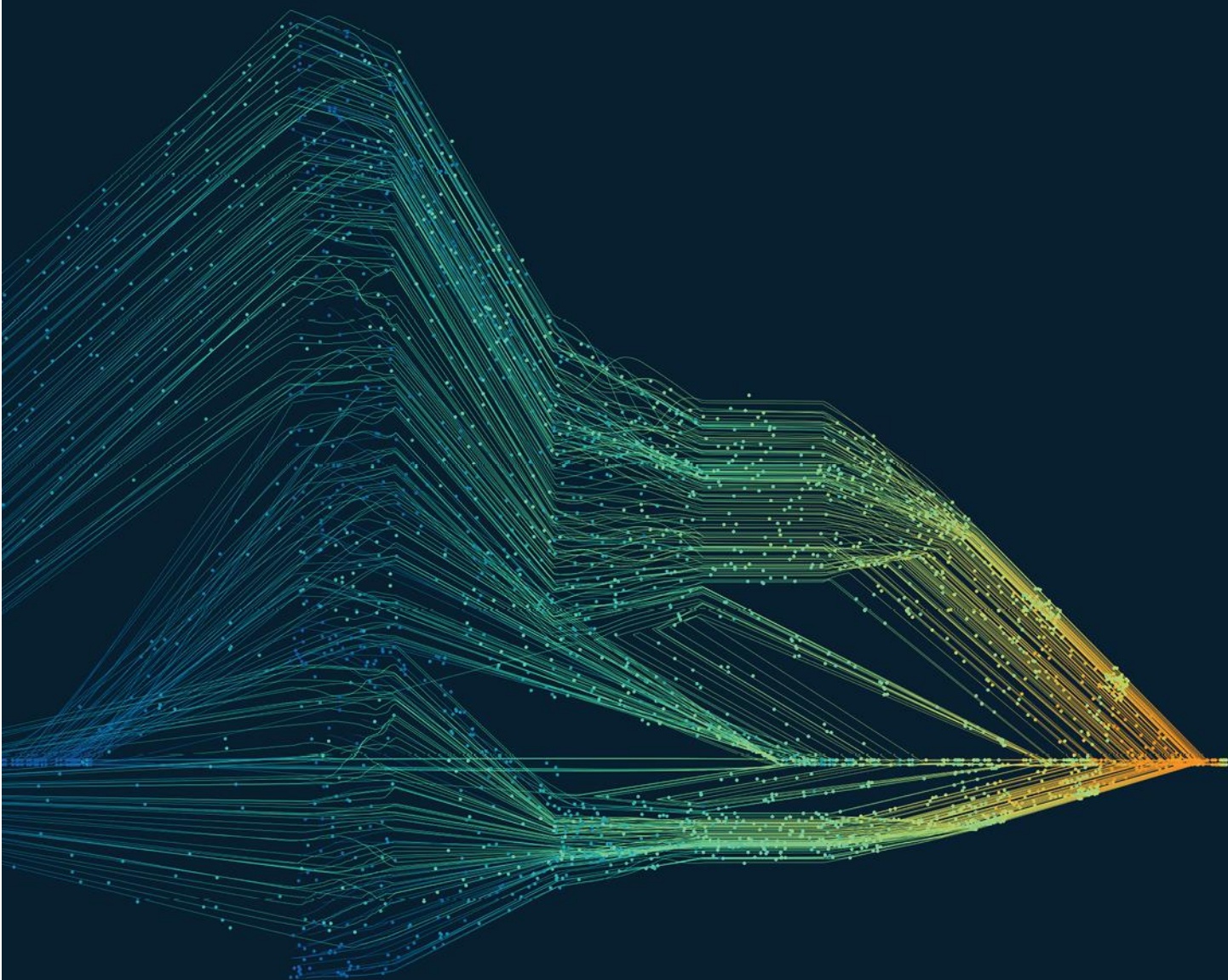
Ocena interoperacyjności pomaga zapewnić właściwe uwzględnienie tych wyzwań i określenie możliwych rozwiązań do późniejszego wdrożenia, zmniejszając tym samym obciążenie administracyjne i ułatwiając obywatelom i przedsiębiorstwom w UE dostęp do cyfrowych usług publicznych. Proces przeprowadzania oceny pomaga również administracjom publicznym znajdować rozwiązania, które można ponownie wykorzystać, unikając konieczności rozpoczynania od zera.

Ponadto publikacja ocen interoperacyjności ma na celu przekazanie zdobytych doświadczeń między organizacjami publicznymi UE, co pomoże im w sprawnym podejmowaniu decyzji w sprawie wiążących wymogów i zwiększeniu ponownego wykorzystania. Zgodnie z przewidywaniami ma to odbywać się nie tylko za pomocą mechanizmów takich jak wzajemne oceny, ale również za pośrednictwem repozytorium, w którym można uzyskać dostęp do wcześniejszych ocen. Sama obowiązkowa ocena interoperacyjności nie wystarczy, aby zapobiec problemom związanym z interoperacyjnością transgraniczną, ale pomaga w określeniu zapotrzebowania na nowe rozwiązania prawne, organizacyjne,

Korzyści płynące z oceny interoperacyjności wykraczają poza korzyści płynące z pojedynczej oceny, ponieważ mogą sprzyjać wzajemnemu uczeniu się między organizacjami publicznymi i pomóc w określeniu tych kwestii, które najlepiej rozwiązać w ramach wspólnych wysiłków.

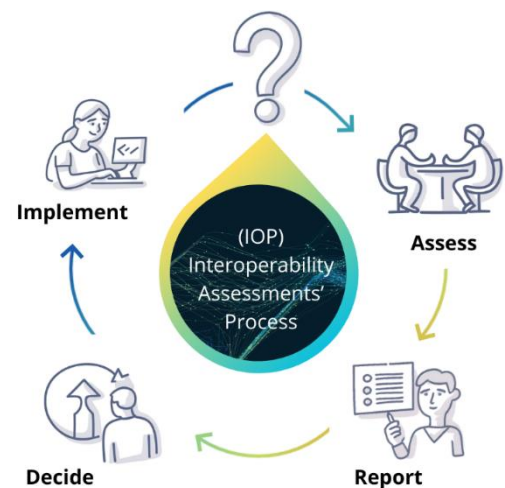
semantyczne lub techniczne oraz porozumienia na szczeblu unijnym lub krajowym w celu usunięcia lub zmniejszenia przeszkód transgranicznych.

2 W jakich sytuacjach istnieje prawny obowiązek przeprowadzenia oceny interoperacyjności?

W tym rozdziale zawarto wskazówki dla podmiotów odpowiedzialnych za oceny interoperacyjności w organizacjach publicznych, aby pomóc tym podmiotom w podjęciu decyzji, czy są one prawnie zobowiązane do przeprowadzenia oceny interoperacyjności.

W szczególności wyjaśniono pojęcia z aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy, które pociągają za sobą obowiązek przeprowadzenia oceny interoperacyjności. W oparciu o szczegółowe wyjaśnienie tych kluczowych pojęć w schemacie podejmowania decyzji podsumowano kroki, jakie należy podjąć, aby zrozumieć, czy wymagana jest ocena interoperacyjności. Pojęcia te zilustrowano ponadto szeregiem przykładów, w których może istnieć obowiązek przeprowadzenia oceny, lub przykładów, w których takiego obowiązku nie ma.

2.1 Główne pojęcia w kontekście ocen interoperacyjności

Oceny interoperacyjności służą do dobrego zarządzania procesem zmian, w ramach którego skutki dla interoperacyjności transgranicznej określa się w sposób jak najbardziej proaktywny. W art. 2 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy zdefiniowano główne pojęcia:

2.1.1 Wiążące wymogi

Pojęcie „wiązących wymogów” zostało zdefiniowane w art. 2 pkt 15 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy jako:

- obowiązek, zakaz, warunek, kryterium lub ograniczenie;
- o charakterze prawnym, organizacyjnym, semantycznym lub technicznym;
- ustanowione przez podmiot unijny lub organ sektora publicznego;
- w odniesieniu do jednej transeuropejskiej cyfrowej usługi publicznej lub większej ich liczby; i
- mające wpływ na interoperacyjność transgraniczną.

Jak ujęto tę kwestię w akcie w sprawie Interoperacyjnej Europy?

W motywie 18 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy doprecyzowano ponadto, czym jest wiążący wymóg i w jaki sposób można go ustanowić:

Wiążące wymogi można określić „w ramach ustawy, regulacji, przepisu administracyjnego, umowy, zaproszenia do składania ofert lub innego dokumentu urzędowego. Wiążące wymogi mają wpływ na sposób, w jaki transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne oraz sieci i systemy informatyczne wykorzystywane do ich świadczenia są projektowane, zamawiane, tworzone i wdrażane, wpływając tym samym na przychodzące lub wychodzące przepływy danych w ramach tych usług. Zadania takie jak konserwacja bez wprowadzania istotnych zmian, aktualizacje w zakresie bezpieczeństwa lub aktualizacje techniczne, lub proste zamówienia publiczne na standardowy sprzęt technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) nie wpływają zwykle na interoperacyjność transgraniczną

transeuropejskich cyfrowych usług publicznych, a zatem nie prowadzą do obowiązkowej oceny interoperacyjności w rozumieniu niniejszego rozporządzenia”⁴.

Przy ocenie, czy wymóg jest „wiązący” według aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy, jednym z istotnych czynników jest to, czy wymóg ten ma konsekwencje dla innych organizacji uczestniczących w świadczeniu usługi publicznej (tj. skutek dla interoperacyjności transgranicznej). Na przykład wymóg techniczny, który staje się obowiązkowy tylko dla strony decydującej, ale **nadal ogranicza wybór pozostawiony innym stronom**, można uznać za wiążący wymóg.

Wiążące wymogi zazwyczaj wynikają z ustawodawstwa. Wiążący wymóg w ustawie mógłby dotyczyć na przykład:

- gromadzenia, przetwarzania, generowania, wymiany lub udostępniania danych między podmiotami unijnymi lub organami sektora publicznego (np. rozporządzenie w sprawie rejestrów publicznych);
- automatyzacji lub cyfryzacji usług publicznych lub procesów leżących u ich podstaw (np. wykorzystanie sztucznej inteligencji w usłudze publicznej lub wydanie prawa jazdy w formacie cyfrowym (jako danych) zamiast fizycznej karty);
- wykorzystania nowych lub istniejących sieci i systemów informatycznych (np. korzystanie z systemu technicznego opartego na zasadzie jednorazowości⁵).

Na przykład przepisy UE, które zobowiązują państwa członkowskie do koordynowania sposobu wykonywania różnych zadań rządu krajowego, będą często wymagać opracowania lub znacznej modyfikacji, a także zintegrowania systemów informacyjnych lub innych rozwiązań cyfrowych, takich jak API⁶ w celu wsparcia nowych wymogów. Przepisy UE, które zawierają wiążące wymogi, obejmują np. [rozporządzenie w sprawie jednolitego portalu cyfrowego](#) (wymóg dodania dodatkowego poziomu powyżej infrastruktury krajowej), [rozporządzenie eIDAS](#) (wymóg dostosowania usług krajowych) oraz przepisy Schengen (wymóg pełnej harmonizacji systemów).

Wydatki na znaczny rozwój systemów informacyjnych często wymagają autoryzacji w postaci przydziału środków budżetowych. Ponadto nowe przepływy danych między organami często będą wymagały podstawy prawnej do wymiany danych. **W związku z tym ogólnie zasadne będzie zwrócenie szczególnej uwagi na wszelkie wymogi, które stanowią część decyzji prawodawcy.** Należy jednak pamiętać, że organy sektora publicznego lub podmioty unijne mogą w niektórych przypadkach podjąć decyzję o ustanowieniu wiążących wymogów poza przepisami (np. wymogów dotyczących postępowań o udzielenie zamówienia, projektów pilotażowych na dużą skalę lub umów dwustronnych między co najmniej dwoma państwami członkowskimi). Po dokonaniu oceny wiążących wymogów zawartych w pierwotnych przepisach możliwe jest również ustanowienie dodatkowych wymogów (np. określających świadczenie cyfrowych usług publicznych). Takie decyzje mogą ograniczać wybór pozostawiony innym podmiotom i w związku z tym wymagałyby również oceny interoperacyjności.

⁴ Istotne są również motywy 10, 15–17 i 21–22 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy.

⁵ Zob. art. 14 rozporządzenia w sprawie jednolitego portalu cyfrowego: rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1724 z dnia 2 października 2018 r. w sprawie utworzenia jednolitego portalu cyfrowego w celu zapewnienia dostępu do informacji, procedur oraz usług wsparcia i rozwiązywania problemów, a także zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 1).

⁶ Interfejsy programowania aplikacji pełnią funkcję pośredników w zakresie oprogramowania, którzy umożliwiają komunikację dwóch aplikacji, tj. umożliwiają transmisję danych.

Ogólnie rzecz biorąc, ocena nie będzie konieczna w odniesieniu do przypadków, które dotyczą zadań takich jak konserwacja bez wprowadzania istotnych zmian, aktualizacje w zakresie bezpieczeństwa lub aktualizacje techniczne, lub proste zamówienia publiczne na standardowy sprzęt technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) (motyw 18 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy).

Wykraczając poza wiążący charakter, „wiązący wymóg” w rozumieniu aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy musiałyby również zostać **ustanowiony przez podmiot unijny lub organ sektora publicznego** w odniesieniu do jednej **transeuropejskiej cyfrowej usługi publicznej** lub większej ich liczby i mieć wpływ na **interoperacyjność transgraniczną**. Pojęcia te wyjaśniono poniżej.

2.1.2 Organy sektora publicznego i podmioty unijne

Wiążące wymogi będące przedmiotem oceny muszą być ustanowione przez organ sektora publicznego lub podmiot unijny. W art. 2 pkt 6 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy „organ sektora publicznego” definiuje się w ten sam sposób, w jaki termin ten został zdefiniowany w art. 2 pkt 1 [dyrektywy w sprawie otwartych danych](#), tj.:

- władze regionalne lub lokalne;
- podmioty prawa publicznego⁷; lub
- związki złożone z co najmniej jednej takiej instytucji lub z co najmniej jednego takiego podmiotu prawa publicznego.

Definicja ta jest stosowana nie tylko w kontekście dyrektywy w sprawie otwartych danych, ale również w rozporządzeniu eIDAS. W związku z tym organizacja publiczna, która jest objęta zakresem stosowania tych aktów ustawodawczych, również wchodzi w zakres definicji organu sektora publicznego według aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy.

Zgodnie z definicją w art. 2 pkt 5 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy „podmioty unijne” oznaczają „instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii ustanowione TUE, Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub Traktatem ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, lub na podstawie tych traktatów”.

2.1.3 Usługi uznane za transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne

Usługi uznaje się za transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne, jeżeli spełniają one łącznie wymogi określone w art. 2 pkt 2 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy. Innymi słowy, usługi te obejmują:

„usługi cyfrowe świadczone przez podmioty unijne lub organy sektora publicznego na rzecz siebie nawzajem lub na rzecz osób fizycznych lub prawnych w Unii i wymagające współdziałania ponad granicami państw członkowskich, między podmiotami unijnymi lub między podmiotami unijnymi a organami sektora publicznego, za pośrednictwem ich sieci i systemów informatycznych”.

– art. 2 pkt 2 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy.

⁷ Zob. definicja w art. 2 pkt 2 dyrektywy w sprawie otwartych danych: „podmiot, który posiada wszystkie poniższe cechy: a) został utworzony w konkretnym celu zaspokajania potrzeb w interesie ogólnym, które nie mają charakteru przemysłowego ani handlowego; b) posiada osobowość prawną; oraz c) jest finansowany w przeważającej części przez państwo, władze regionalne lub lokalne lub inne podmioty prawa publicznego; bądź jego zarząd podlega nadzorowi ze strony tych władz lub podmiotów; bądź ponad połowa członków jego organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego została wyznaczona przez państwo, władze regionalne lub lokalne, lub przez inne podmioty prawa publicznego”.

Ocenie interoperacyjności podlegają jedynie wiążące wymogi dotyczące takich transeuropejskich cyfrowych usług publicznych. Oznacza to, że wymóg ten powinien **mieć wpływ na sposób, w jaki** transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne oraz sieci i systemy informatyczne wykorzystywane do ich świadczenia są projektowane, zamawiane, tworzone, wdrażane i realizowane, wpływając tym samym na przychodzące lub wychodzące przepływy danych w ramach tych usług. Innymi słowy, wymóg ten powinien mieć wpływ na dane wykorzystywane w tym procesie, z uwzględnieniem podmiotów przekazujących i otrzymujących te dane oraz rozwiązania cyfrowego użytego do ich przekazania. Przychodzące przepływy danych mogą obejmować:

- dane potrzebne do świadczenia cyfrowej usługi publicznej;
- nadawcę danych;
- oraz kanał cyfrowy, za pośrednictwem którego są one otrzymywane.

Wychodzące przepływy danych mogą obejmować:

- dane dostarczane przez cyfrową usługę publiczną;
- adresata danych;
- oraz kanał cyfrowy, za pośrednictwem którego są one dostarczane.

2.1.3.1 Czym jest cyfrowa usługa publiczna?

Aby lepiej zrozumieć pojęcie transeuropejskiej cyfrowej usługi publicznej, ważne jest zrozumienie podstawowych pojęć, na których się ono opiera. Akt w sprawie Interoperacyjnej Europy ma zastosowanie wyłącznie do **cyfrowych usług publicznych**, ale nie określa, które usługi należy uznać za usługi publiczne. W art. 1 ust. 3 określono, że „[n]iniejsze rozporządzenie stosuje się bez uszczerbku dla kompetencji państw członkowskich w zakresie definiowania, czym są usługi publiczne, oraz dla ich zdolności do ustanawiania zasad proceduralnych dotyczących tych usług lub do ich świadczenia, zarządzania nimi lub ich wdrażania”. Oznacza to, że nie wszystkie usługi publiczne będą takie same we wszystkich państwach członkowskich.

Istnieją jednak pewne wspólne cechy: cyfrowe usługi publiczne w myśl aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy to **wyłącznie usługi świadczone przez podmioty unijne albo organy sektora publicznego państw członkowskich**. Na przykład przedsiębiorstwa prywatne mogą zarządzać parkingiem na terenie publicznym oraz aplikacją parkingową do obsługi takiej usługi. Sam fakt, że przestrzeń fizyczna jest własnością organu sektora publicznego i że te prywatne przedsiębiorstwa najmu ją od tego organu sektora publicznego, nie oznacza automatycznie, że cyfrowe aplikacje parkingowe są cyfrowymi usługami publicznymi świadczonymi przez organ sektora publicznego. W innych przypadkach podmioty sektora prywatnego mogą pełnić rolę pomocniczą, która nie ma wpływu na publiczny charakter usługi (na przykład w ramach usługi publicznej można korzystać z usług w chmurze świadczonych przez podmioty sektora prywatnego, ale za świadczenie usługi ogólną odpowiedzialność ponosi organ sektora publicznego lub podmiot unijny).

Transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne ograniczają się do usług **świadczonej na rzecz innego organu sektora publicznego lub podmiotu unijnego albo na rzecz osoby fizycznej lub prawnej w UE**. Oznacza to, że wymogi dotyczące usług, które są dostępne wyłącznie do użytku wewnętrznego w ramach organu sektora publicznego lub podmiotu unijnego, nie wchodzi w zakres definicji (np. rezerwacja stolika w otwartej przestrzeni biurowej) ani nie uwzględniają usług, które obejmują jedynie współdziałanie z państwem lub obywatelami i przedsiębiorstwami **spoza UE**.

2.1.3.2 Co sprawia, że cyfrowa usługa publiczna ma charakter transeuropejski?

Jeżeli dana usługa lub dane usługi spełniają wymogi uznania ich za cyfrową usługę publiczną, można wówczas ocenić, czy stanowią one również transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne. Wymaga to spełnienia dwóch warunków: (i) usługa musi obejmować współdziałanie ponad granicami państw członkowskich, między podmiotami unijnymi lub między podmiotami unijnymi a organami sektora publicznego, tj. ponad ich jurysdykcjami oraz (ii) jej realizacja musi odbywać się za pośrednictwem ich sieci i systemów informatycznych.

Przykładem **współdziałania ponad granicami państw członkowskich** może być współdziałanie potrzebne do wzajemnego uznawania dyplomów akademickich lub kwalifikacji zawodowych; wymiany danych dotyczących pojazdów w celu zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego; zapewnienia dostępu do danych dotyczących zabezpieczenia społecznego i zdrowia oraz wymiany informacji związanych z podatkami, cłami i ogólnie wszystkimi usługami opartymi na zasadzie jednorazowości.

Współdziałanie między podmiotami unijnymi mogłoby na przykład obejmować współdziałanie między służbą Komisji a agencją w celu zarządzania projektem lub programem finansowania lub współdziałanie między współprawodawcami.

Współdziałanie między organami sektora publicznego państwa członkowskiego a podmiotami unijnymi mogłoby mieć miejsce na przykład w kontekście systemów jednego okienka, zamówień publicznych powyżej progu lub różnych mechanizmów sprawozdawczych. Współdziałanie za pośrednictwem systemów zapewnianych przez podmioty unijne, ale wspierających współdziałanie ponad granicami państw członkowskich, należałoby do obu kategorii (np. współdziałanie za pośrednictwem systemu technicznego opartego na zasadzie jednorazowości).

Usługa musi również wymagać współdziałania **między siecią lub systemami informatycznymi** co najmniej dwóch organów sektora publicznego lub podmiotów unijnych. Jeżeli świadczenie cyfrowej usługi publicznej nie wymaga współdziałania z sieciami lub systemami informatycznymi innych organów sektora publicznego lub podmiotów unijnych, usługi tej nie uznaje się za transeuropejską cyfrową usługę publiczną. Dzieje się tak na przykład wtedy, gdy dowody są wymieniane zwykłą pocztą.

2.1.4 Interoperacyjność transgraniczna

Wiążące wymogi dotyczące zakresu będą musiały mieć wpływ na interoperacyjność transgraniczną zdefiniowaną w art. 2 pkt 1 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy. To, w jaki sposób będą miały taki wpływ, będzie stanowić część samej oceny, jednak kwestia ich potencjalnego wpływu wchodzi w zakres oceny wstępnej. Jeżeli wymogi podlegające ocenie dotyczą transeuropejskich cyfrowych usług publicznych (a tym samym współdziałania między organami sektora publicznego w różnych państwach członkowskich a podmiotami unijnymi), zwykle będą miały również wpływ na interoperacyjność transgraniczną, ponieważ określą sposób, w jaki organy sektora publicznego i podmioty unijne będą ze sobą współdziałać.

2.2 Schemat podejmowania decyzji

Schemat podejmowania decyzji na następnej stronie można wykorzystać do ustalenia, czy potrzebna jest ocena interoperacyjności. Jeżeli organ otrzyma odpowiedź „Tak” w schemacie podejmowania decyzji, ocena interoperacyjności jest obowiązkowa. W przeciwnym razie ocena interoperacyjności nie jest obowiązkowa, ale może nadal stanowić wartość (zob. rozdział 1).

Rys. 1: Schemat podejmowania decyzji na potrzeby oceny interoperacyjności

Istotne pojęcia	Etap	Pytanie	Jeśli odpowiedź brzmi „Tak”	Jeśli odpowiedź brzmi „Nie”
Potwierdzenie, czy trwa proces określający wiążące wymogi oraz potwierdzenie istnienia wiążącego wymogu, który może spowodować konieczność przeprowadzenia oceny	1	Czy trwa proces, w ramach którego określa się wiążące wymogi (np. proces legislacyjny lub procedura udzielania zamówień)? Innymi słowy, czy potencjalne wiążące wymogi nie zostały jeszcze ustalone , a zatem nadal mogą się zmienić ?	Przejdźcie do etapu 2	Ocena interoperacyjności nie jest konieczna. <i>Przeprowadzenie oceny interoperacyjności jest obowiązkowe tylko wtedy, gdy wymóg nadal może się zmienić.</i>
Ocena, czy wymóg jest wiążący	2	Czy wymóg, który ma mieć zastosowanie, jest wiązący (tj. czy ogranicza wybór pozostawiony innym)?	Przejdźcie do etapu 3	Ocena interoperacyjności nie jest konieczna. <i>O konieczności przeprowadzenia oceny interoperacyjności decydują jedynie wiążące wymogi.</i>
Ocena, czy wiążący wymóg dotyczy cyfrowych usług publicznych	3	1. Czy wiążący wymóg dotyczy cyfrowej usługi publicznej świadczonej przez podmioty unijne albo organy sektora publicznego?	Przejdźcie do etapu 4	Ocena interoperacyjności nie jest konieczna. <i>Akt w sprawie Interoperacyjnej Europy dotyczy wyłącznie usług publicznych świadczonych przez organy sektora publicznego lub podmioty unijne.</i>
	4	2. Czy cyfrowa usługa publiczna jest świadczona na rzecz innego organu sektora publicznego lub podmiotu unijnego albo na rzecz osoby fizycznej lub prawnej w UE?	Przejdźcie do etapu 5	Ocena interoperacyjności nie jest konieczna. <i>Akt w sprawie Interoperacyjnej Europy dotyczy wyłącznie usług publicznych świadczonych na rzecz innych organów sektora publicznego lub podmiotów unijnych.</i>

KOMISJA EUROPEJSKA – WYTYCZNE DOTYCZĄCE OCEN INTEROPERACYJNOŚCI (PROJEKT)

Istotne pojęcia	Etap	Pytanie	Jeśli odpowiedź brzmi „Tak”	Jeśli odpowiedź brzmi „Nie”
Ocena transgranicznej wymiany danych i ustalenie, czy cyfrowa usługa publiczna jest transeuropejska	5	Czy świadczenie cyfrowej usługi publicznej, której ocena dotyczy, wymaga współdziałania za pośrednictwem sieci lub systemów informatycznych: a) między organami sektora publicznego znajdującymi się ponad granicami państw członkowskich ; b) między podmiotami unijnymi ; lub c) między podmiotami unijnymi a organami sektora publicznego ?	Przejdźcie do etapu 6.	Ocena interoperacyjności nie jest konieczna. <i>Usługi ograniczające się do jednego państwa członkowskiego nie kwalifikują się jako transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne. Wiążący wymóg musi mieć wpływ na transgraniczne współdziałanie, aby ocena była obowiązkowa – jeżeli usługa nie obejmuje transgranicznego współdziałania sieci lub systemów, nie uznaje się jej za transeuropejską cyfrową usługę publiczną.</i>
Potwierdzenie, że ocena jest konieczna	6	Czy jest to pierwsza ocena w odniesieniu do tego wiążącego wymogu?	Ocena interoperacyjności jest wymagana. <i>Zgodnie z prawem należy przeprowadzić ocenę interoperacyjności i opublikować sprawozdanie.</i>	Ocena interoperacyjności nie jest konieczna. <i>Nie ma prawnego zobowiązania do przeprowadzenia oceny interoperacyjności. Można jednak przeprowadzić ocenę dobrowolnie, co może stanowić wartość dodaną.</i>

Niezależnie od wyniku schematu podejmowania decyzji należy rozważyć następujące trzy kwestie:

Nie ma potrzeby powtarzania

Jedynie organizacja publiczna planująca podjęcie decyzji w sprawie wymogu jest zobowiązana do przeprowadzenia oceny. Dotyczy to wymogów na każdym etapie cyklu życia cyfrowej usługi publicznej i może oznaczać różne podmioty, w zależności od tego, czy wymogi zostały wprowadzone we wniosku ustawodawczym, czy też określone później (poprzez ustanowienie nowych wymogów) podczas wdrażania usługi lub zarządzania nią. Jeżeli plik podlega wspólnej odpowiedzialności, podmioty muszą uzgodnić role i współpracować ze sobą (zob. również [rozdział 5](#)). Obowiązek ten nie dotyczy żadnej organizacji publicznej, która po prostu wdraża wymóg i jest związana decyzją innej organizacji publicznej (zob. również pytania 1 i 2 w schemacie podejmowania decyzji). Jeżeli decyzja jest podejmowana wspólnie (np. w kontekście projektu transgranicznego), ocenę również można przeprowadzić wspólnie.

Zasadę, zgodnie z którą nie ma potrzeby powtarzania ocen, doprecyzowano w art. 3 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy: nie ma potrzeby powtarzania obowiązkowej oceny interoperacyjności w odniesieniu do uprzednio ocenionego wiążącego wymogu. Chociaż nie ma potrzeby powtarzania ocen, różne wersje z pewnością mogą być jednak ze sobą powiązane.

Powiązane oceny

W szczególności oceny mogą opierać się na sobie nawzajem, gdy jedna organizacja publiczna (np. podmiot unijny) ustanawia wiążące wymogi na wysokim poziomie, które są następnie doprecyzowane przez podmioty wdrażające. Mogłoby to mieć miejsce na przykład podczas transpozycji dyrektywy UE do prawa krajowego lub gdy wcześniej oceniony wiążący wymóg przyjęty w tekście prawnym zostanie doprecyzowany w procedurze udzielania zamówień publicznych w celu jego wdrożenia. Jeżeli zostanie to dokonane poprzez podjęcie decyzji w sprawie nowych wiążących wymogów, na tym późniejszym etapie można również wprowadzić przeszkody dla interoperacyjności transgranicznej, w związku z czym konieczne będzie dokonanie oceny nowo wprowadzonych wymogów. Oceny te mogą jednak odnosić się do wcześniejszych ocen i opierać się na ich ustaleniach.

Zgodnie z tą samą zasadą ocena na etapie wdrażania nie jest konieczna, jeżeli wiążący wymóg ma zostać wdrożony za pomocą rozwiązań zapewnianych przez podmioty unijne. W tym przypadku zakłada się, że wszystkie rozwiązania zapewniane przez podmioty unijne są domyślnie interoperacyjne, ponieważ zapewnia się je w wielu różnych kontekstach w całej UE. Również w tym przypadku można jednak dobrowolnie przeprowadzić ocenę interoperacyjności w celu sprawdzenia, czy rozwiązania te uwzględniają wszystkie potencjalne problemy związane z interoperacyjnością transgraniczną w konkretnym kontekście.

Brak ocen z mocą wsteczną

Prawny obowiązek przeprowadzania ocen interoperacyjności wchodzi w życie 12 stycznia 2025 r. Istnieje możliwość, że przyjęto już wiele wiążących wymogów mających wpływ na interoperacyjność transgraniczną transeuropejskich cyfrowych usług publicznych, ale jeszcze ich nie transponowano ani nie wdrożono. Ocena z mocą wsteczną nie jest obowiązkowa, ale jest wysoce zalecana w przypadkach o dużej wadze, ponieważ może być pomocna w transpozycji lub wdrożeniu, jak wyjaśniono powyżej.

2.3 Przykłady

Przypadek 1: Dostosowanie rozwiązania krajowego w celu umożliwienia wymiany danych z innymi państwami członkowskimi

Duże miasto w państwie członkowskim musi dalej rozwijać swój system techniczny, aby wspierać rozszerzone wymogi dotyczące wymiany danych z organami innych państw członkowskich wynikające z nowego rozporządzenia UE.

Właściwa dyrekcja generalna Komisji przeprowadziła jednak szczegółową ocenę interoperacyjności w związku z przedłożeniem wniosku, w której to ocenie opisano oczekiwane skutki dla państw członkowskich. Nie ma potrzeby przeprowadzania nowej oceny interoperacyjności, jeżeli planowana zmiana wynika bezpośrednio z konieczności zapewnienia zgodności z nowym rozporządzeniem. Innymi słowy, nowa ocena nie jest w tym przypadku obowiązkowa, ponieważ miasto nie **podejmuje** decyzji, a jedynie **wykonuje** decyzję w sprawie wiążących wymogów (zob. pytanie 1 w schemacie podejmowania decyzji).

Nowa ocena byłaby jednak obowiązkowa, gdyby miasto zdecydowało się na wdrożenie dodatkowych wymogów, które nie wynikają z obowiązku, o którym mowa w nowym rozporządzeniu, ale zostałyby ustanowione w tym samym kontekście (wymiana danych ponad granicami) lub które mogłyby mieć na nie wpływ (zmiana formatu danych lub własności).

Przypadek 2: Potrzeba wsparcia informatycznego dla nowych przepisów UE.

Aby wesprzeć nowe wiążące wymogi wynikające z niedawno przyjętego rozporządzenia, agencja rządowa w państwie członkowskim musi dalej rozwijać swoje rozwiązanie w zakresie sprawozdawczości. Rozporządzenie zobowiązuje podmioty działające na rynku krajowym produktu X do regularnego składania cyfrowych sprawozdań ze sprzedaży swoich produktów.

Ocena nie jest wymagana, ponieważ agencja nie podejmuje decyzji, a jedynie wykonuje decyzję w sprawie wiążących wymogów (zob. pyt. 1).

Sytuacja byłaby jednak odmienna, gdyby rozporządzenie ustanawiało jedynie wymóg wysokiego szczebla, a agencja zamierzała podjąć decyzję w sprawie dalszych nowych wiążących wymogów dotyczących wdrożenia, które nie zostały jeszcze ocenione. Na przykład agencja może być zobowiązana do podjęcia decyzji w sprawie wymogów regulujących udostępnianie cyfrowej sprawozdawczości dotyczącej sprzedaży, a następnie musiałaby ocenić wpływ takiego wymogu na transgraniczne udostępnianie danych.

Agencja może nadal stwierdzić, że nie jest zobowiązana do przeprowadzenia oceny interoperacyjności. Nowy wymóg nie dotyczy cyfrowej usługi publicznej (w szczególności nie dotyczy współdziałania w zakresie takiej usługi z innymi podmiotami), lecz jedynie zmienia próg dotyczący liczby przedsiębiorstw podlegających zgłoszeniu (pyt. 3). W takim przypadku ocena dobrowolna może jednak przynieść wartość dodaną.

Przypadek 3: Przetarg na umowę ramową na utrzymanie i dalszy rozwój systemów technicznych

Agencja rządowa w państwie członkowskim ma wkrótce wystawić do przetargu umowę ramową na utrzymanie i dalszy rozwój swoich systemów informacyjnych. Agencja decyduje o wiążącym wymogu, a nie tylko o wykonaniu decyzji (pyt. 1).

Wiążące wymogi mogą obejmować zaproszenie do składania ofert. Przetarg na umowę ramową dotyczącą eksploatacji, utrzymania i dalszego rozwoju profesjonalnych systemów nie będzie jednak sam

w sobie uwzględniał wiążących wymogów dotyczących cyfrowych usług publicznych, lecz raczej „utrzymania z uwzględnieniem aktualizacji” (pyt. 2). Nie ma zatem potrzeby przeprowadzania oceny interoperacyjności.

Ocena będzie zazwyczaj konieczna, jeżeli w ramach umowy występuje się o opracowanie konkretnego systemu (np. wprowadzono nowy wymóg krajowy lub wymóg specyficzny dla danej organizacji w celu wsparcia nowych przepisów – może to mieć wpływ na interoperacyjność transgraniczną transeuropejskich cyfrowych usług publicznych, być może dlatego, że zmienia (aspekty) logikę biznesową systemu).

Przypadek 4: Zamawianie rozwiązania dla usługi wykorzystywanej przez użytkowników transgranicznych

Gmina w regionie przygranicznym państwa członkowskiego rozważa nabycie cyfrowego rozwiązania samoobsługowego, aby umożliwić płatność za parkowanie na wyznaczonych obszarach gminy. W związku z decyzją o udzieleniu zamówienia gmina określi nowe wiążące wymogi dotyczące systemu informacyjnego do świadczenia tej usługi.

Wymogi te nie mają jednak wpływu na interoperacyjność transgraniczną (pyt. 3), ponieważ rozwiązanie to ma na celu żądanie zapłaty od strony, która chce bezpośrednio uiścić opłatę za parkowanie. W przypadku transakcji nie jest konieczna wymiana danych między organami w państwach członkowskich ani z instytucjami Unii.

A zatem – jako że świadczenie usługi nie wymaga transgranicznego współdziałania między sieciami lub usługami informacyjnymi – gmina nie jest zobowiązana do przeprowadzenia oceny interoperacyjności przed zamówieniem proponowanego rozwiązania.

Przypadek 5: Proponuje się nowe przepisy UE wymagające krajowego wsparcia cyfrowego

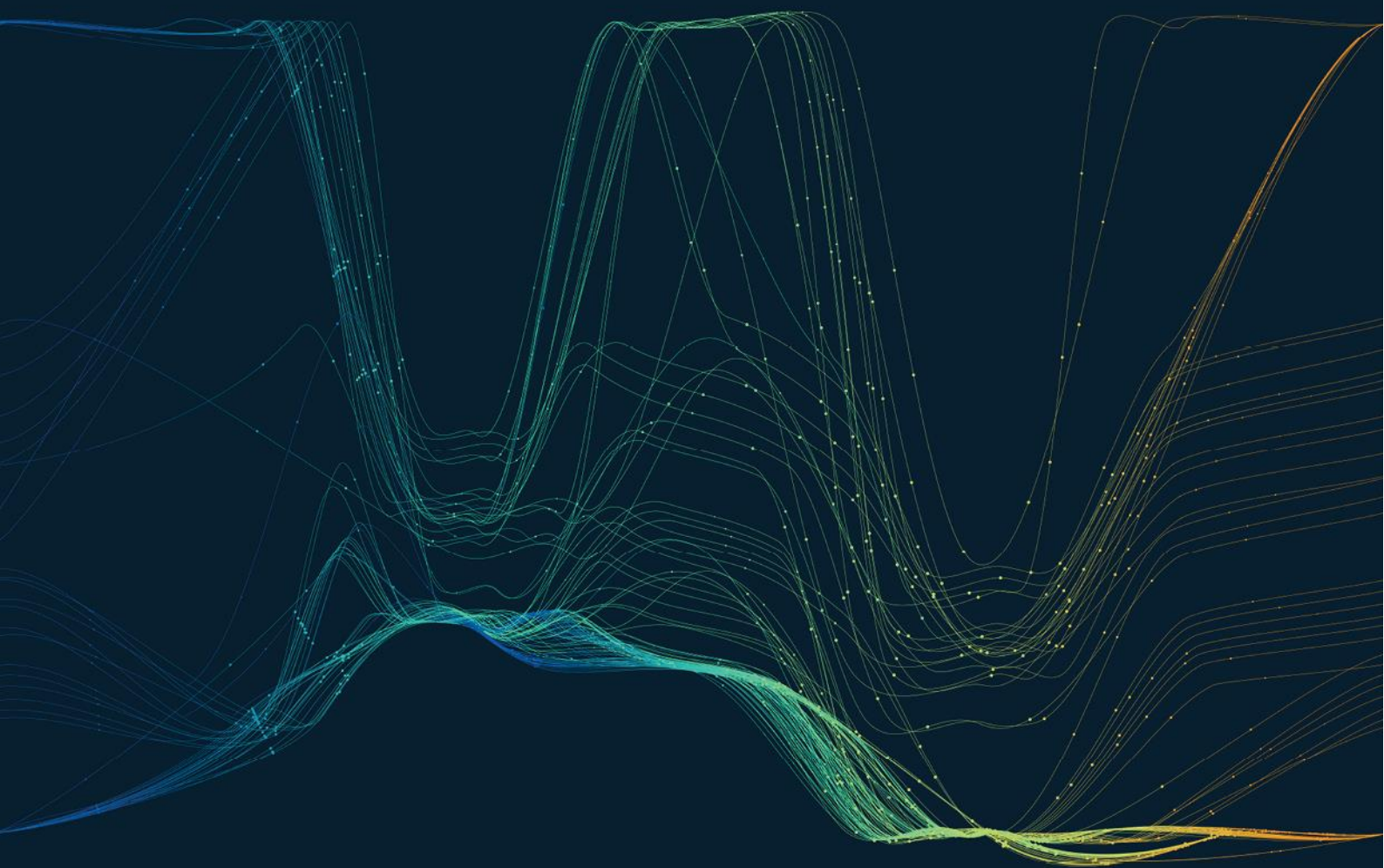
Dyrekcja Generalna Komisji opracowała akt ustawodawczy w celu dalszego uregulowania funkcjonowania sektora rolnego poprzez wprowadzenie nowych rozgraniczeń i rodzajów danych na potrzeby sprawozdawczości w zakresie emisji CO₂. Dwa lata temu kilka państw członkowskich wprowadziło już rozwiązania krajowe w zakresie sprawozdawczości. Przyjęcie aktu ustawodawczego wymagałoby od tych państw członkowskich dalszego rozwijania istniejących ram prawnych i systemów informacyjnych, tak aby mogły one obsługiwać nowe rozgraniczenia i rodzaje danych opisane w akcie ustawodawczym.

Dyrekcja Generalna będzie musiała przeprowadzić ocenę interoperacyjności wniosku, ponieważ nadal jest on przedmiotem dyskusji (pyt. 1) i dotyczy transeuropejskiej cyfrowej usługi publicznej (pyt. 2 i pyt. 3) (tj. dotyczy przepływu danych między organizacjami publicznymi). Taka ocena interoperacyjności wymagałaby wówczas rozważenia istniejących rozwiązań i sposobów ich (ponownego) wykorzystania, co pozwoliłoby uniknąć powielania wysiłków i zasobów.

Oprócz tych konkretnych przykładów następujące przypadki są również dobrymi wskaźnikami sytuacji, w których ocena może być wartością dodaną, jeśli nie jest obowiązkowa:

- określenie nowych zadań dla organów;
- zmiany w ujawnianiu informacji;
- zmiany w prawach do uzyskania informacji;
- nowy sposób świadczenia usługi publicznej.

3 Jak przeprowadzić ocenę interoperacyjności?

Po skorzystaniu ze schematu podejmowania decyzji, o którym mowa w rozdziale 2, aby ustalić, czy wymagana jest ocena interoperacyjności, w rozdziale tym opisano sam proces przeprowadzania oceny.

Rozdział ten ma na celu dostarczenie jasnych wskazówek krok po kroku na temat sposobu przeprowadzania oceny interoperacyjności zgodnie z aktem w sprawie Interoperacyjnej Europy. Po zapoznaniu się z tym rozdziałem czytelnik dowie się:

- jakie są kluczowe etapy oceny interoperacyjności;
- jak identyfikować i dokumentować wiążące wymagania;
- jak zidentyfikować skutki dla interoperacyjności transgranicznej;
- jak identyfikować odpowiednie zainteresowane strony i konsultować się z nimi;
- jak identyfikować odpowiednie rozwiązania Interoperacyjnej Europy.

W akcie w sprawie Interoperacyjnej Europy wyraźnie stwierdza się, że podejście do przeprowadzania ocen interoperacyjności powinno być **proporcjonalne i dostosowane** do ich poziomu i zakresu. Oznacza to, że różne metody i narzędzia zapewnią inną wartość w odmiennych kontekstach (zob. podsekcja 3.4 tego rozdziału). Rozdział ten nie ma na celu wskazania uniwersalnego podejścia, lecz przedstawienie różnych wariantów. Warianty te różnią się w zależności od okoliczności, które są związane z ogólnym zarządzaniem interoperacyjnością w organizacji publicznej. Takie zarządzanie mogłoby na przykład wiązać się z istnieniem ocen krajowych lub organizacyjnych lub ram w zakresie IT lub interoperacyjności (zob. [rozdział 5](#)). Jeżeli w konkretnej organizacji nie ma szczegółowych wytycznych dotyczących podejścia do oceny interoperacyjności, osoba kierująca oceną powinna wybrać podejście, które przynosi największą wartość, a jednocześnie tworzy najmniejsze obciążenie.

Proces przedstawiony w tym rozdziale stanowi kompleksowe **podejście oparte na najlepszych praktykach** w odniesieniu do ocen interoperacyjności, ale mamy na uwadze fakt, że organizacje różnią się pod względem wielkości, struktury, zasobów i poziomów zaawansowania. Proces ten może i powinien być dostosowany do konkretnego kontekstu organizacyjnego i ograniczeń organizacyjnych.

Kluczowe jest utrzymanie podstawowych zasad⁸ oceny przy jednoczesnym skalowaniu procesu, tak aby był on możliwy do opanowania i miarodajny w konkretnych, szczególnych okolicznościach. W miarę zapoznawania się z tymi wytycznymi należy rozważyć, w jaki sposób poszczególne kroki można dostosować do zdolności i wymogów danej organizacji – zapewniając, aby ocena pozostała wartościowa i wykonalna, niezależnie od punktu wyjścia lub dostępnych zasobów.

Pierwszym krokiem jest przeanalizowanie ogólnych zaleceń dotyczących przeprowadzenia oceny interoperacyjności, a następnie bardziej szczegółowe uwzględnienie każdego etapu procedury.

⁸ Oceny opracowano w taki sposób, aby umożliwić interoperacyjność transgraniczną, przy jednoczesnym zapewnieniu włączenia wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron, a tym samym stworzeniu zrównoważonej i nieulegającej dezaktualizacji polityki cyfrowej. Aby osiągnąć te cele, należy zrozumieć skalę wpływu planowanych wymogów oraz zaproponować środki mające na celu osiągnięcie korzyści i zajęcie się kwestią ewentualnych kosztów (motyw 17), a także wybrać proporcjonalne oraz zróżnicowane podejście w zależności od poziomu i zakresu przeprowadzania ocen (motyw 19).

3.1 Ogólne zalecenia

Ogólne zalecenia dotyczące przyjęcia właściwego podejścia:

Rozpoczęcie procedury na wczesnym etapie. Największe korzyści uzyskuje się, gdy oceny przeprowadza się na wczesnym etapie opracowywania nowych wiążących wymogów (np. w ramach opracowywania polityki, wniosków prawnych lub projektowania nowych rozwiązań informatycznych), a najpóźniej przed podjęciem wiążących decyzji.

Dostosowanie do celów. Im bardziej precyzyjna i dostosowana indywidualnie decyzja, która zawiera wymogi (np. realizacja jednego projektu przez władze lokalne), tym bardziej pragmatyczny, a tym samym węższy przedmiot oceny. Warto jasno określić zakres i cele oraz dostosować do nich ocenę.

Opieranie się na istniejących ramach prawnych. Ocenę należy dostosować do istniejących ram organizacyjnych i administracyjnych, zapewniając w ten sposób uzupełnienie procedury administracyjnej. W stosownych przypadkach należy również rozważyć ramy prawne dotyczące polityki cyfrowej. Jeżeli ocena jest powiązana z wcześniejszą (unijną lub krajową) oceną, należy ponownie wykorzystać tę wcześniejszą ocenę i bazować na niej.

Konsultacje z zainteresowanymi stronami. Przeprowadzenie oceny interoperacyjności powinno obejmować konsultacje z bezpośrednio zainteresowanymi odbiorcami usług (w tym z obywatelami lub ich przedstawicielami). Wskazane byłoby również skonsultowanie się z podmiotami wdrażającymi oraz z innymi podmiotami zaangażowanymi w świadczenie usług. Należy pamiętać, że takie oceny mogą dotyczyć osób, które nie mają doświadczenia w zarządzaniu informacjami lub IT.

3.2 Przygotowanie

Jest to etap, na którym opracowuje się podstawę procedury – pomaga on w określeniu zakresu, powołaniu właściwego zespołu i ustanowieniu jasnego planu działania. Poświęcenie odpowiedniego czasu na ten początkowy etap może usprawnić kolejne etapy oceny, pozwoli uniknąć potencjalnych problemów i zapewni, aby ostateczne wyniki były zarówno istotne, jak i możliwe do wdrożenia.

3.2.1 Określenie procesów, które pociągają za sobą obowiązek przeprowadzenia oceny interoperacyjności

Zamiast doraźnie sprawdzać, czy ocena interoperacyjności jest konieczna, lepiej spróbować zidentyfikować procesy, które zazwyczaj będą wymagały przeprowadzenia oceny, np. cykl legislacyjny, procesy wdrażania lub procedury udzielania zamówień. Dokonując przeglądu procesów, należy je dalej zawęzić do ewentualnego punktu wejścia/punktu interwencji. Na przykład, gdyby dany cykl legislacyjny

zawierał obowiązek przeprowadzenia oceny skutków, należy rozważyć, czy ocena interoperacyjności może zostać włączona do tego procesu i na jakim etapie.

3.2.1 Określenie potrzeby przeprowadzenia oceny interoperacyjności

Procedurę podejmowania decyzji na tym etapie opisano szczegółowo w [rozdziale 2](#). Schemat podejmowania decyzji w tym rozdziale określa w szczególności ustrukturyzowane podejście do ustalenia, czy ocena interoperacyjności jest wymagana w konkretnym przypadku. Dalsze kroki opisane w tym rozdziale należy przeprowadzić tylko wtedy, gdy w wyniku oceny wstępnej opisanej w rozdziale 2 okaże się, że ocena jest konieczna. Niemniej jednak, nawet jeśli nie ma prawnego zobowiązania do przeprowadzenia oceny, nadal można ją przeprowadzić dobrowolnie.

3.2.2 Określenie zakresu i celów oceny

Określenie zakresu i celów oceny interoperacyjności kształtuje pozostałą część procedury. Zakres określa granice tego, co będzie oceniane (w tym które przypadki wymiany danych, systemy, procesy lub usługi zostaną zbadane i w jakim stopniu). Cele mają na celu doprecyzowanie, czemu ma służyć ocena (np. określenie konkretnych luk w interoperacyjności lub ocena zgodności z określonymi normami).

Należy pamiętać, że zakres i cele powinny być dostosowane do konkretnego kontekstu projektu i organizacji. Należy rozważyć charakter i złożoność ocenianego projektu, a także strukturę organizacyjną i dostępne zasoby. Szeroko zakrojona inicjatywa transgraniczna może wymagać kompleksowej oceny, natomiast dla mniejszych, lokalnych projektów korzystne może okazać się bardziej ukierunkowane podejście.

Określając zakres i cele, należy zastanowić się nad zdolnością organizacji do przeprowadzenia oceny. Obejmuje to nie tylko zasoby finansowe, ale także czas, wiedzę fachową i dostęp do niezbędnych informacji. Celem jest znalezienie równowagi między dokładnością a praktycznością, tak aby ocena była zarówno miarodajna, jak i możliwa do opanowania z uwzględnieniem istniejących ograniczeń. Uwzględniając wszystkie powyższe informacje oraz fakt, że ocena musi zawsze dotyczyć transeuropejskiej cyfrowej usługi publicznej, należy mieć świadomość, że zakres i cele mogą się w związku z tym znacznie różnić nie tylko w poszczególnych państwach członkowskich i podmiotach unijnych, ale także w obrębie państwa członkowskiego i organizacji.

3.2.3 Powołanie multidyscyplinarnego zespołu oceniającego

Powołanie odpowiedniego zespołu ma kluczowe znaczenie dla przeprowadzenia skutecznej oceny interoperacyjności. W idealnym scenariuszu zespół składałby się ze zróżnicowanej grupy ekspertów, ale zdajemy sobie sprawę, że organizacje mogą mieć ograniczoną dostępność umiejętności i zasobów. Kluczem jest dążenie do jak najlepszego połączenia kompetencji, biorąc pod uwagę ograniczenia.

W idealnym scenariuszu członkowie zespołu oceniającego wyróżnialiby się szeregiem różnorodnych umiejętności i perspektyw. Warto rozważyć zaangażowanie członków zespołu, którzy posiadają wiedzę fachową w dziedzinach takich, jak:

- prawne i regulacyjne aspekty wymiany danych (interoperacyjność);
- analiza procesów biznesowych;
- zarządzanie danymi, w tym semantyczna wiedza fachowa i zarządzanie;
- architektura informatyczna i integracja systemów informatycznych;
- wiedza specjalistyczna w dziedzinie istotnej dla ocenianych wiążących wymogów i usługi, których to dotyczy.

Należy pamiętać, że jedna osoba może posiadać kwalifikacje w wielu dziedzinach wiedzy specjalistycznej. Jeżeli zasoby są ograniczone, należy priorytetowo traktować najbardziej krytyczne umiejętności w konkretnym kontekście oceny. Można również rozważyć tymczasowe zatrudnienie ekspertów zewnętrznych lub konsultantów w celu wypełnienia wszelkich istotnych luk w wiedzy specjalistycznej członków zespołu.

Wielkość zespołu powinna być proporcjonalna do zakresu oceny. Niewielki zespół może być wystarczający do przeprowadzenia oceny o ograniczonym zakresie, a większy i bardziej złożony projekt może wymagać bardziej rozbudowanego zespołu.

3.2.4 Określenie odpowiednich zainteresowanych stron

Należy rozpocząć od określenia zainteresowanych stron, dla których wiążące wymogi mogą być istotne, np. poprzez zadanie sobie pytania, na kogo mogą mieć wpływ:

- wdrażanie, np. kto jest zaangażowany w określoną część procesu?
- świadczenie usług, np. jakie organizacje muszą być zaangażowane w skuteczną realizację?
- realizacja sama w sobie, np. kto z kim współdziała?
- czy zarządzanie, np. kto jest zaangażowany w zapewnienie spójności?

Mogą to być publiczne lub prywatne zainteresowane strony (przedsiębiorstwa), obywatele lub podmioty unijne. Konsultacje z tymi zainteresowanymi stronami należy przeprowadzić na późniejszym etapie. Jeżeli takie zainteresowane strony zostaną zidentyfikowane na wczesnym etapie, mogą one nawet przyczynić się do realizacji kolejnego kroku (np. określenia wiążących wymogów). Określenie poszczególnych zainteresowanych stron nie jest wymagane, raczej należy wskazać kategorie (np. wszyscy obywatele lub tylko konkretna grupa, wszystkie przedsiębiorstwa lub tylko konkretne sektory).

3.3 Wstępna analiza

Kolejny etap obejmuje zbadanie istniejącej dokumentacji, polityki i usług w celu zidentyfikowania i zrozumienia kluczowych elementów, które będą kształtować ocenę.

Na etapie tym należy osiągnąć trzy cele:

1. zgromadzić odpowiednią dokumentację i informacje na temat polityk, które opisują wymogi mające wpływ na interoperacyjność, oraz dokonać ich przeglądu;

2. określić wiążące wymagania, które mają kluczowe znaczenie dla oceny, i jasno je udokumentować;

3. zidentyfikować transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne, których dotyczą te wymagania.

W miarę zapoznawania się z kolejnymi trzema podsekcjami należy pamiętać, że stopień szczegółowości i zakres analizy powinny być proporcjonalne do zakresu oceny określonego na etapie przygotowawczym. Celem jest stworzenie solidnych podstaw wiedzy, które wpłyną na pozostałą część procedury oceny.

3.3.1 Przegląd dokumentacji i polityk opisujących wymagania

Na tym etapie należy przede wszystkim zebrać i przeanalizować wszystkie dokumenty, które są istotne dla zrozumienia nowych lub zmienionych wymagań (niezależnie od tego, czy są one wyraźnie określone, czy jedynie domyślne). Przegląd ten stanowi podstawę do określenia wiążących wymagań mających kluczowe znaczenie dla oceny na kolejnym etapie.

Należy zauważyć, że charakter i zakres dostępnej dokumentacji mogą się znacznie różnić w zależności od aktualnego etapu projektu lub inicjatywy, które podlegają ocenie (czy jest to etap przygotowania legislacyjnego, etap koncepcyjny i projektowy, czy też etap późniejszy).

W zależności od aktualnego etapu procesu prowadzącego do rozwoju cyfrowej usługi publicznej można skorzystać z poniższego zarysu możliwych kroków, które należy podjąć.

1. Należy zidentyfikować i zgromadzić wszystkie istotne dokumenty. Mogą to być nie tylko akty prawne określające wymagania, ale również źródła wtórne, takie jak dokumentacja techniczna lub informacje o dokumencie zawierającym wymagania. Na początkowym etapie zakres dokumentów powinien być szeroki, aby zagwarantować, że nie zostaną pominięte żadne kluczowe informacje, np. poza wiążącym dokumentem opisującym wymagania warto uwzględnić kontekst, w jakim wymagania te zostały ustanowione lub zostaną wdrożone. Może to obejmować inne istniejące obowiązki w zakresie wymiany danych, które nie podlegają obecnie regulacji.
2. Należy skategoryzować dokumenty według ich rodzaju i znaczenia dla interoperacyjności.
3. Warto dokonać wstępnego przeglądu w celu zrozumienia zakresu i treści poszczególnych dokumentów.
4. Należy przygotować zestawienie lub spis kluczowych dokumentów wraz z podaniem ich znaczenia dla wymagań interoperacyjności.
5. Należy określić wszelkie luki w dokumentacji, które mogą wymagać uzupełnienia.

Oprócz tego należy:

- uwzględnić zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne źródła dokumentacji;
- zwrócić uwagę na kontrolę wersji, zapewniając pracę z najaktualniejszymi informacjami;
- szukać odniesień do norm lub innych wymagań zewnętrznych, które mogą mieć wpływ na interoperacyjność;
- zapoznać się z wszelkimi niejasnościami lub niespójnościami stwierdzonymi w dokumentacji pod kątem dalszego zbadania.

Należy pamiętać, że na tym etapie celem nie jest dogłębna analiza wymagań, lecz opracowanie rozsądnego przeglądu udokumentowanej sytuacji. Posłuży to jako podstawa bardziej szczegółowej analizy na kolejnych etapach.

3.3.2 Określenie odpowiednich wiążących wymagań

Krok ten ma na celu **określenie i udokumentowanie wiążących wymagań**, które mają podlegać ocenie (więcej informacji na temat tego, czym jest „wiązący wymóg” można znaleźć w [rozdziale 2](#)). Należy

zauważyć, że można również przeprowadzić pojedynczą ocenę interoperacyjności w celu uwzględnienia zestawu wiążących wymogów (zazwyczaj gdy wszystkie mają być ustalone w ramach tego samego procesu decyzyjnego).

Konieczne będzie udokumentowanie wymogów, ponieważ pomogą one w dyskusji na temat wpływu tych wymogów, co jest celem oceny interoperacyjności. Należy pamiętać, że zadanie to nie zawsze jest proste. Niektóre wymogi mogą nie być bezpośrednio oczywiste i wyraźne, ale można je zidentyfikować dopiero po dogłębnej i specjalistycznej analizie.

Należy zapoznać się ze zidentyfikowanymi już dokumentami i wyodrębnić wiążące wymogi, które:

- dotyczą cyfrowej usługi publicznej:
 - o mają wymiar cyfrowy, tj. gdy ich procesy bazowe są cyfrowe lub zautomatyzowane; dotyczą danych; wiążą się z tworzeniem lub wykorzystywaniem rozwiązań cyfrowych; oferują kanał cyfrowy do świadczenia usług; lub są dostarczane za pośrednictwem sieci i systemów informatycznych;
 - o wiążą się z interakcją między organizacjami publicznymi, tj. są zapewniane przez podmioty unijne lub organy sektora publicznego sobie nawzajem lub osobom fizycznym lub prawnym w Unii;
- mają wymiar transeuropejski;
 - o wymagają współdziałania ponad granicami państw członkowskich, między podmiotami unijnymi lub między podmiotami unijnymi a organami sektora publicznego.

Rozważania powinny być dogłębne – jeżeli w procedurze oceny nie zostanie spełniony wiążący wymóg, może to czasami prowadzić do problemów z interoperacyjnością transgraniczną dla podmiotów wdrażających na późniejszym etapie⁹.

Po określeniu wymogów można wybrać metodę, która najlepiej udokumentuje zidentyfikowane wymogi¹⁰. Ogólnie rzecz biorąc, przy dokumentowaniu wymogów należy unikać stosowania strony biernej, ponieważ często sprawia to, że podmioty (tj. podmioty zaangażowane) nie zostają jasno określone. Należy upewnić się, że wyciąg z dokumentu zawiera informacje niezbędne do zakwalifikowania wymogu jako wiążącego wymogu, ponieważ ocena mogła obejmować informacje zebrane w kontekście wiążącego dokumentu (a nie samego dokumentu).

W zależności od etapu projektu, na którym ustalane są wymogi, cenne mogą być różne metody identyfikacji i dokumentowania wymogów (np. przeglądanie historii użytkowników lub przypadków użycia na początku cyklu legislacyjnego). Przy dokumentowaniu określonych wymogów należy zatem wziąć pod uwagę oczekiwaną grupę odbiorców oceny interoperacyjności. Chociaż ocena musi zostać opublikowana na oficjalnej stronie internetowej, np. być publicznie dostępna, najprawdopodobniej będzie ona również stanowić podstawę dalszych procesów w ramach cyklu życia cyfrowej usługi publicznej. W związku z tym należy rozważyć, czy sprawozdanie z oceny będzie udostępnione innym podmiotom, czy też sporządzony zostanie inny dokument na potrzeby np. konsultacji z zainteresowanymi stronami, zamówień lub wdrożenia. Jeśli tak, należy odpowiednio dostosować swoje

⁹ Na przykład brakujące wymogi w zakresie interoperacyjności były w przeszłości bodźcem do ponownego przeanalizowania podejścia politycznego do fakturowania elektronicznego: [sprawozdanie w sprawie skutków dyrektywy 2014/55/UE dla rynku wewnętrznego, a także dla upowszechniania fakturowania elektronicznego w zamówieniach publicznych – Komisja Europejska \(europa.eu\)](#).

¹⁰ Portal Otwartych Danych UE zawiera szczegółowy [przewodnik dotyczący wizualizacji danych](#), który obejmuje różne techniki, od schematów po wykresy i opowiadanie historii.

metody. Dokumentacja będzie również zależała od rodzaju wiążących wymogów (np. wymogi biznesowe, funkcjonalne i niefunkcjonalne lub wymogi techniczne).

Jak wspomniano powyżej, wymogi będą zasadniczo częścią szerszego procesu, którego dotyczą tylko niektóre części. W związku z tym przydatne może być przyjrzenie się szerszemu ogólnemu procesowi i dostosowanie dokumentacji do jego specyfiki. W tym celu można:

1. przełożyć wymogi na schemat procesu;
2. wymienić wymogi w formie nadającej się do ponownego wykorzystania (np. na potrzeby zaproszenia do składania ofert)¹¹.

3.3.3 Identyfikacja transeuropejskich cyfrowych usług publicznych, których dotyczą wymogi

Aby ocenić, w jakich obszarach i w jaki sposób zidentyfikowane wiążące wymogi będą miały wpływ na transeuropejską cyfrową usługę publiczną, zasadne jest skupienie się na wizualizacji samej usługi, w tym jej wymiaru transeuropejskiego (np. połączenia ponad granicami państw członkowskich, między podmiotami unijnymi lub między podmiotami unijnymi a organami sektora publicznego, za pośrednictwem ich sieci i systemów informatycznych). Celem jest określenie i wizualizacja transgranicznej wymiany danych i współdziałania wymaganych do skutecznego świadczenia usługi publicznej. W ten sposób można przygotować grunt do oceny wpływu wymogów na interoperacyjność transgraniczną, tj. dokładnie na wcześniej zidentyfikowane wymiany danych i współdziałanie.

Do tego zadania można podejść na wiele sposobów, ale w poniższej sekcji przedstawiono jeden możliwy sposób zrozumienia zarówno samej usługi, jak i współdziałania transgranicznego, które następnie dają podstawy do rozważań dotyczących interoperacyjności.

Po pierwsze, należy zwizualizować samą usługę, biorąc pod uwagę następujące kwestie:

- Jaki jest ogólny cel powiązanej decyzji? (odpowiedni kontekst i punkt orientacyjny)
- Kto jest zaangażowany? (podmioty takie jak przedsiębiorstwa, obywatele itp.)
- Na czym to polega? (Sprawdzanie danych? Wydawanie dowodów?)
- Kiedy to się odbywa? (Uzależnienie czasowe? Zależność od procesów?)
- Gdzie to się odbywa? (Zaplecze administracyjne? Bazy danych? Specyficzna (fizyczna) lokalizacja?)
- Dlaczego tak się dzieje? (podstawa prawna, w tym ewentualna pomocniczość).

Wizualizację tę można wykonać na różne sposoby (np. jako podróż użytkownika, schemat podejmowania decyzji lub schemat procesu). Można również określić wymogi w narzędziu do wizualizacji architektury usług (np. z wykorzystaniem [europejskiej referencyjnej architektury interoperacyjności \(EIRA\)](#)).

¹¹W przypadkach gdy ocena interoperacyjności jest powiązana z zamówieniami na systemy ICT, specyfikacje techniczne dokumentacji zamówienia powinny spełniać wymogi określone w [specyfikacjach technicznych ICT, aby kwalifikować się do powoływania w zamówieniach publicznych](#), które można uznać za rozwiązania interoperacyjne.

W odniesieniu do transeuropejskiego wymiaru cyfrowej usługi publicznej (np. połączenia transgranicznego między organizacjami publicznymi potrzebnego do świadczenia danej usługi) należy rozważyć następujące punkty w celu przyporządkowania określonych wymogów usługi:

1. Określenie wymaganej wymiany danych:

- próba (w oparciu o opis usługi i wiążące wymogi) określenia konkretnych przypadków, w których dane muszą być wymieniane lub udostępniane służbom w innych państwach członkowskich lub podmiotom unijnym;
- określenie potrzeby w zakresie informacji, które wymiana danych spełniałaby w każdym przypadku (np. identyfikacja osoby fizycznej, informacje na temat bezpieczeństwa produktów lub dane administracyjne organizacji).

2. Określenie współpracujących usług:

- w odniesieniu do każdej wymiany danych określa się odpowiednie usługi publiczne w innych państwach członkowskich lub podmioty unijne, z którymi musi dochodzić do współdziałania w ramach danej usługi;
- należy zwrócić uwagę na organy lub instytucje odpowiedzialne za te służby partnerskie.

3. Charakterystyka współdziałania:

- opis charakteru współdziałania (np. pobieranie danych, przekazywanie i weryfikacja danych);
- określenie rodzaju danych, które są objęte współdziałaniem, i rozważenie, czy należy zdefiniować grupy danych w celu osiągnięcia poziomu szczegółowości umożliwiającego ponowne wykorzystanie istniejących danych;
- określenie kierunku przepływu danych (jednokierunkowy lub dwukierunkowy);
- należy zwrócić uwagę na wszelkie szczególne wymogi dotyczące takiego współdziałania (np. w czasie rzeczywistym lub w partiach oraz częstotliwość).

Następnie można również odwzorować połączenia.

4. Opracowanie wizualnego przedstawienia współdziałania:

Takie wizualizacje, np. diagram architektury, również wniosą istotną wartość dodaną do procesu dalszej oceny. Na pierwszym etapie można wykorzystać schematy blokowe, ścieżki użytkowników lub inne metody wizualizacji.

Po odwzorowaniu tych połączeń ważne jest również rozważenie, co konkretnie oznaczałoby wdrożenie wiążącego wymogu. W związku z tym należy również zwrócić uwagę na następujące kwestie.

5. Określenie zależności:

- należy odnotować wszelkie zależności od konkretnych systemów, norm lub protokołów wymaganych do danego współdziałania; (np. jeżeli część danych jest przechowywana w rejestrach podstawowych, należy wziąć pod uwagę zależności od odpowiedniego rejestru podstawowego, aby zapewnić ponowne wykorzystanie takich danych);
- należy zwrócić uwagę na wszelkie istniejące rozwiązania interoperacyjne, które są już w użyciu lub są planowane.

6. Rozważenie skalowalności:

- należy ocenić możliwość ponownego wykorzystania usługi pod kątem spełnienia konkretnych wymogów – czy można ją ponownie wykorzystać w innych przypadkach użycia?

- należy rozważyć potencjalne zmiany w wymagach dotyczących wymiany danych w czasie (np. rodzaj lub ilość danych bądź częstotliwość współdziałania mogą się zmienić).

Wynikiem tych działań może być mapa lub wykres pokazujący, w jaki sposób dana usługa publiczna współdziała z innymi usługami transgranicznymi. Może to obejmować:

- wizualne przedstawienie połączeń usług (np. szczegółowe określenie rodzajów wymienianych danych i charakter współdziałania);
- wykaz służb partnerskich i odpowiedzialnych organów;
- odnotowane zależności i wymogi interoperacyjności.

Takie odwzorowania mogłyby służyć jako punkt odniesienia dla procedury oceny, pomagając w określeniu potencjalnych wyzwań lub wymogów w zakresie interoperacyjności. Można na przykład wykorzystać je do konsultacji z zainteresowanymi stronami i wspólnie znaleźć niespójności (logiczne, prawne lub dotyczące formatowania/dokumentacji), nieścisłości lub powielone elementy. Będą one również wykazywać zależność od innych usług, organizacji lub procesów, na które może mieć wpływ decyzja w sprawie danego wiążącego wymogu.

3.3.4 Zaangażowanie zainteresowanych stron

Na tym etapie oceny należy udoskonalić wykaz zainteresowanych stron. Konsultacje można wykorzystać do szeregu celów: mogą one pomóc w udoskonaleniu dokumentacji dotyczącej wymogów i odnośnych usług (jak wspomniano powyżej). Mogą one również pomóc w lepszym wyjaśnieniu zainteresowanym stronom przedmiotowej kwestii i pomóc w ocenie możliwości lepszej interoperacyjności transgranicznej w przyszłości.

Ponieważ skoncentrowano się na transeuropejskich cyfrowych usługach publicznych i ich interoperacyjności transgranicznej, szczególne znaczenie dla oceny mają dwie wymienione poniżej grupy zainteresowanych stron.

Użytkownicy cyfrowych usług publicznych: odbiorcy usług (osoby fizyczne lub prawne), którzy w celu skutecznego korzystania z tych usług polegają na współdziałaniu w zakresie cyfrowych usług publicznych w wymiarze transgranicznym.

Przeprowadzenie oceny interoperacyjności wymaga konsultacji z tymi odbiorcami usług (w tym z obywatelami lub ich przedstawicielami) w celu oceny możliwych skutków. Dostarcza to cennych informacji zwrotnych na temat proporcjonalności wiążącego wymogu w stosunku do pierwotnego celu jego wprowadzenia (tj. czy wymóg ten jest proporcjonalny do oczekiwanych korzyści wynikających z jego wprowadzenia?). Umożliwia również ocenę skuteczności wymogu (tj. czy wiążący wymóg przyczynia się do osiągnięcia tego, co zostało określone?). Wymogi te można zatem odpowiednio dostosować przed podjęciem wiążącej decyzji. Należy jednak pamiętać, że takie oceny mogą dotyczyć osób, które nie mają doświadczenia w zarządzaniu informacjami lub IT i dlatego należy odpowiednio dostosować swoją komunikację.

Organizacje publiczne w innych państwach członkowskich lub na szczeblu UE to podmioty unijne lub organy sektora publicznego, które regulują transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne, świadczą je, zarządzają nimi lub je wdrażają.

Należą do nich zainteresowane strony z całego cyklu życia usługi (np. pracownicy merytoryczni, podmioty wdrażające systemy informatyczne i inne grupy użytkowników w ramach organizacji publicznej, takie jak usługodawcy). W razie wątpliwości w kwestii tego, jak skonsultować się z tymi zainteresowanymi stronami, można również zapoznać się z rozdziałem 7 [Zestawu instrumentów służących lepszemu stanowieniu prawa opracowanym przez Komisję Europejską](#). Należy pamiętać, że aby zapewnić interoperacyjność, konieczne może okazać się zgłębienie konkretnych obszarów polityki. Innym przykładem konsultacji z zainteresowanymi stronami mogłoby być zatem konsultowanie się z ekspertami w tych dziedzinach.

Należy również pamiętać, że przewidziany w art. 3 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy wymóg przeprowadzenia konsultacji nie oznacza, że konsultacje te muszą być prowadzone poza konsultacjami, które są częścią innych procesów. Integracja w istniejące procesy jest możliwa i wręcz zalecana w celu wykorzystania dostępnych synergii (zob. [rozdział 5](#)).

Zaangażowanie zainteresowanych stron może wykraczać poza ten początkowy etap i można również zatwierdzić wynik kolejnego etapu (oceny) z udziałem zainteresowanych stron.

3.4 Ocena interoperacyjności transgranicznej

Po ustaleniu podstawy oceny przechodzimy teraz do istoty procedury oceny interoperacyjności. Etap ten obejmuje ocenę skutków wiążących wymogów dla interoperacyjności transgranicznej z wielu perspektyw zgodnie z europejskimi ramami interoperacyjności.

W poniższych podsekcjach zbadamy, w jaki sposób przeanalizować skutki dla interoperacyjności transgranicznej – z uwzględnieniem aspektów prawnych, organizacyjnych, semantycznych i technicznych – oraz przedstawimy przykłady najlepszych praktyk w zakresie podejścia do tego zadania.

3.4.1 Analiza skutków dla interoperacyjności transgranicznej

W akcie w sprawie Interoperacyjnej Europy nie narzuca się jednej obowiązkowej metody, ale stwierdza się, że europejskie ramy interoperacyjności stanowią narzędzie pomocnicze (art. 3 ust. 2 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy).

Jak wyjaśniono powyżej, należy pamiętać, że **ocena nie musi wskazywać drogi do pełnej interoperacyjności, ale powinna pomóc w szukaniu sposobów na zwiększenie interoperacyjności**. Jeżeli organizacja publiczna podjęła już decyzję o zastosowaniu jednej metody oceny, należy postępować zgodnie z tą decyzją (zob. [rozdział 5](#)).

Przyjęcie europejskich ram interoperacyjności za główny punkt wyjścia do oceny oznacza, że rozważa się zakres, w jakim proponowane wymogi umożliwiają lub utrudniają interoperacyjność. Mogłoby to również pokazać, czy potrzebne są dodatkowe wymogi. Motyw 21 stanowi, że w ocenie należy uwzględnić skutki planowanych wiążących wymogów, biorąc pod uwagę źródło, charakter, specyfikę i skalę tych skutków. Punktem wyjścia do uwzględnienia tych aspektów mogą być cztery wymiary europejskich ram interoperacyjności.

3.4.1.1 Ocena aspektów prawnych

Celem jest ocena, w jakim stopniu wiążące wymogi umożliwiają organizacjom publicznym działającym na podstawie różnych ram prawnych, polityk i strategii współpracę w celu świadczenia transeuropejskich cyfrowych usług publicznych. Ocena ta powinna uwzględniać czynniki, takie jak spójność wymogu z obowiązującymi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, możliwość wystąpienia konfliktów lub niespójności z innymi ramami prawnymi, w tym z polityką cyfrową UE, oraz wykonalność wdrożenia i egzekwowania przepisów.

3.4.1.2 Ocena aspektów organizacyjnych

Celem jest ocena, w jakim stopniu wiążące wymogi pomagają organizacjom publicznym w dostosowaniu ich procesów biznesowych, obowiązków i oczekiwań w celu zapewnienia sprawnego świadczenia transeuropejskich cyfrowych usług publicznych wysokiej jakości. W jakim stopniu wiążące wymogi stwarzają możliwości lub zagrożenia dla organizacji i sposobu ich pracy? Czy na przykład wymagają ustanawiania nowych zadań, które należy włączyć, czy też (ponownego) przydzielenia obowiązków?

3.4.1.3 Ocena aspektów

semantycznych

Celem jest ocena, w jakim stopniu wiążące wymogi zapewniają zachowanie i zrozumienie dokładnego formatu i znaczenia wymienianych danych i informacji na wszystkich etapach wymiany niezbędnych do świadczenia transeuropejskich cyfrowych usług publicznych, których wymogi dotyczą. W jakim stopniu wiążące wymogi stwarzają możliwości lub zagrożenia dla istotnej transgranicznej wymiany danych? Czy na przykład zachęcają do stosowania słowników kontrolowanych, czy też uwzględniają nowe pojęcia?

3.4.1.4 Ocena aspektów technicznych

Celem jest ocena, w jakim stopniu wiążące wymogi pomagają poszczególnym stronom w bezpiecznej i właściwej współpracy, tak aby mogły one świadczyć transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne.

Na dzień obowiązywania aktualnych wytycznych nie ma narzędzia, które obejmowałoby wszystkie te aspekty. Obecnie na portalu Interoperacyjna Europa dostępna jest pierwsza wersja, która umożliwia zgłaszanie wyników w formacie określonym w załączniku do rozporządzenia.

Na razie poniższy przykład może dać pierwsze wyobrażenie o kwestiach niezbędnych do umożliwienia interoperacyjności transgranicznej, a tym samym pierwszych punktach interwencyjnych do identyfikacji możliwych skutków wiążących wymogów dla interoperacyjności transgranicznej.

Przykład: obywatele z niepełnosprawnościami nadal borykają się z problemami związanymi z korzystaniem z krajowej karty osoby z niepełnosprawnością w innych państwach UE. Oczywiście należy rozwiązać te problemy. Najlepiej by było, gdyby krajowe karty osoby z niepełnosprawnością stały się cyfrowe, ale rodzi to pewne trudne pytania dotyczące interoperacyjności. Na przykład:

- Kwestie prawne:
 - W jaki sposób zapewnić, aby każde zaświadczenie o niepełnosprawności (np. karta cyfrowa) wydane przez właściwy organ w państwie członkowskim było również ważne w świetle prawa w innym państwie członkowskim?
 - W jaki sposób sprawdzić, czy treść cyfrowego zaświadczenia o niepełnosprawności jest wystarczająca do udowodnienia zgodności z wymogami proceduralnymi w innym państwie członkowskim?
 - Czy można udostępniać treść transgranicznego zaświadczenia o niepełnosprawności za granicą zgodnie z ogólnym rozporządzeniem o ochronie danych?
- Kwestie organizacyjne:
 - Która organizacja publiczna jest uprawniona do wydawania zaświadczenia o niepełnosprawności w kontekście transgranicznym (np. w odniesieniu do osoby mieszkającej i pracującej w innym państwie członkowskim)?
 - W jaki sposób organizacje publiczne żądają przedstawienia zaświadczenia o niepełnosprawności w kontekście transgranicznym?
- Kwestie semantyczne:
 - Jak zapewnić, aby treść zaświadczenia o niepełnosprawności była w całości zrozumiała?
 - Jak zapewnić, aby treść ta miała takie samo znaczenie dla wszystkich uczestników?
- Kwestie techniczne:
 - Czy zaświadczenie o niepełnosprawności jest wydawane w formacie, który może być przetwarzany przez dowolną wnioskującą organizację publiczną?
 - Czy istnieje techniczny system transgranicznej wymiany zaświadczeń o niepełnosprawności, którego interoperacyjność umożliwia korzystanie z niego wszystkim stronom uczestniczącym w wymianie?

3.4.1.5 Najlepsze praktyki w zakresie wykrywania skutków dla interoperacyjności transgranicznej

Poniżej przedstawiono kilka różnych podejść, które opierają się na europejskich ramach interoperacyjności i mogą być wykorzystywane jako narzędzia wspierające przy przeprowadzaniu oceny interoperacyjności transgranicznej. Wszystkie te podejścia są zgodne z prawnym wymogiem przeprowadzenia oceny w „odpowiedni sposób”.

3.4.1.5.1 Najlepsza praktyka 1: wiążące wymogi w polityce (kontrola cyfrowe)

Formułowanie wiążących wymogów w tekstach prawnych często nie odbywa się w ramach współpracy multidyscyplinarnego zespołu, w związku z czym może brakować wiedzy na temat niektórych aspektów wdrażania cyfrowego. W takich przypadkach ocena jest bardziej zadaniem polegającym na odkrywaniu, podczas którego podmioty dowiadują się, że polityka zawiera wiążące wymogi i zdają sobie sprawę z późniejszych konsekwencji wdrożenia, których mogły wcześniej nie brać pod uwagę. Ponadto strategie polityczne mogą być wdrażane na bardzo różne sposoby i w wielu przypadkach nie mają nawet charakteru nakazowego co do sposobu wdrożenia. Oznacza to, że oceny interoperacyjności polityk wiążą się z dwoma dodatkowymi wyzwaniem:

- osoby opracowujące wymogi mogą mieć niewielką wiedzę na temat wdrażania cyfrowego;
- wiele kwestii dotyczących wdrażania technologii cyfrowych może być nadal wymagać rozwiązania, ponieważ proces ten wciąż znajduje się na początkowym etapie.

Aby sprostać tym wyzwaniom, Komisja i kilka państw członkowskich w ostatnich latach opracowały praktyczne listy kontrolne na podstawie europejskim ram interoperacyjności, które są bardziej zrozumiałe dla decydentów i z których lepiej im skorzystać do udzielenia odpowiedzi¹². Kwestionariusze te mogą stanowić punkt wyjścia dla decydentów, którzy chcą dowiedzieć się, w jaki sposób polityka może poprawić interoperacyjność transgraniczną lub jakie istniejące zagrożenia stwarzają nowe wyzwania dla transgranicznego przepływu danych. Mogą one również pomóc decydentom politycznym w dalszych krokach, jakie należy podjąć w miarę zgłębiania problematycznych kwestii (np. poprzez zaangażowanie ekspertów z innych środowisk zawodowych).

3.4.1.5.2 Najlepsza praktyka 2: wyspecjalizowane ramy interoperacyjności jako punkt odniesienia

Prace związane z jednolitą oceną mogą być łatwiejsze, jeżeli organizacja prowadzi już ogólne zarządzanie interoperacyjnością dostosowane do europejskich ram interoperacyjności. W takim przypadku nie jest konieczne przyjęcie europejskich ram interoperacyjności za punkt wyjścia do przeprowadzenia oceny. Wykorzystanie specjalistycznych ram interoperacyjności (np. krajowych ram interoperacyjności lub sektorowych ram interoperacyjności) do przeprowadzenia oceny pozwala na stworzenie większej wartości i może uprościć podejście. Poniżej przedstawiono przykłady procesów zarządzania interoperacyjnością, które są dostosowane do europejskich ram interoperacyjności i które można uznać na podstawie własnego doświadczenia.

- Niektóre państwa członkowskie „transponowały” europejskie ramy interoperacyjności do **krajowych przepisów dotyczących interoperacyjności** i dodały wymogi specyficzne dla kontekstu danego państwa członkowskiego¹³. W takich przypadkach w ramach oceny można zbadać, w jaki sposób wiążące wymogi pasowałyby do tej struktury.
- Niektóre państwa członkowskie wprowadziły **krajowe referencyjne architektury interoperacyjności**, które są dostosowane do europejskich ram interoperacyjności (niektóre z nich opierają się na EIRA [Europejska Referencyjna Architektura Interoperacyjności])¹⁴. W ramach oceny można zbadać, w jaki sposób wymogi wpisują się w takie architektury krajowe.
- Niektóre państwa członkowskie wprowadziły ramy **zarządzania danymi**, które uwzględniają zalecenia europejskich ram interoperacyjności. Ocena może opierać się na takich praktykach.
- Niektóre organizacje międzynarodowe, takie jak Bank Światowy, wykorzystywały europejskie ramy interoperacyjności jako zasadę przewodnią swoich inicjatyw, takich jak inicjatywa rozwoju identyfikacji [ID4D \(Identification for development\)](#), której celem jest pomoc praktykom w opracowywaniu i wdrażaniu inkluzywnych i zaufanych systemów identyfikacji (ID).

Pytania związane z dostosowaniem do krajowych lub specjalistycznych ram mogłyby być następujące:

- jak wymogi wpisują się w zarządzanie interoperacyjnością w danej organizacji?

¹² Przykłady obejmują praktyki zawarte [w narzędziu Komisji nr 28 Zestawu instrumentów służących lepszemu stanowiению prawa Komisji Europejskiej](#); Dania – [Digital-ready legislation \[Przepisy dostosowane do wymagań cyfrowych\]\(digst.dk\)](#); i Niemcy – [Digitalcheck: Refining the beta version step by step \[Udoskonalenie wersji beta krok po kroku\] | DigitalService \(bund.de\)](#).

¹³ Przykłady można znaleźć w krajowych ramach interoperacyjności [NIFO – Obserwatorium Krajowych Ram Interoperacyjności](#).

¹⁴ Jako przykłady można wskazać [Polskę](#), a także [Malte](#).

- jak wymogi wpisują się w strukturę architektoniczną?
- czy udokumentowano przepływy danych, których to dotyczy, zgodnie z wymogami naszej krajowej struktury interoperacyjności?

3.4.1.5.3 Najlepsza praktyka 3: narzędzia do ponownego wykorzystania

Ten punkt wyjścia jest istotny dla wszystkich organizacji, które nie posiadają specjalnej metody oceny (interoperacyjności) lub mają taką specjalną metodę, ale nie jest ona dostosowana do europejskich ram interoperacyjności. Cennym podejściem jest również bardziej szczegółowa ocena wiążących wymogów (np. sprawdzanie zgodności z normą).

Opracowano kilka rozwiązań wspierających ocenę opartą na europejskich ramach interoperacyjności do różnych celów. Wszystkie te rozwiązania będą wymagały dostosowania, aby móc w pełni wesprzeć ocenę interoperacyjności w przyszłości, ale mogą one dostarczyć pomocnych wskazówek już teraz. Jeżeli wynik oceny jest wysoki, oznacza to, że wpływ na interoperacyjność transgraniczną powinien być pozytywny, natomiast przy niskim poziomie dostosowania wynik powinien być niski. Poniżej przedstawiono przykłady takich narzędzi.

- W przypadku ocen dotyczących zmiany istniejącej cyfrowej usługi publicznej: [narzędzia mierzące poziom zaawansowania interoperacyjności \(IMAPS, SIQAT i GIQAT\)](#). Są to narzędzia samooceny służące do oceny poziomu zaawansowania w zakresie interoperacyjności cyfrowych usług publicznych na wszystkich szczeblach administracji rządowej. Stanowią one zatem cenne punkty wyjścia, ale musiałyby zostać dostosowane, ponieważ oceny interoperacyjności dotyczą wiążących wymogów, a nie konkretnych cyfrowych usług publicznych. W przypadku wyboru takiego rozwiązania należy dostarczyć kwestionariusze internetowe w celu oceny poziomu zaawansowania w zakresie interoperacyjności wraz z zaleceniami dotyczącymi sprawozdania.
- W przypadku ocen dotyczących normy lub specyfikacji: [CAMSS](#) jest narzędziem samooceny służącym do oceny wsparcia interoperacyjności w odniesieniu do wybranych norm lub specyfikacji. Na potrzeby sprawozdania należy dostarczyć internetowy kwestionariusz w celu oceny interoperacyjności.

3.5 Identyfikacja rozwiązań

Kluczową zasadą podkreśloną w akcie w sprawie Interoperacyjnej Europy jest znaczenie i wartość ponownego wykorzystania istniejących rozwiązań interoperacyjnych (np. znormalizowanych elementów składowych lub podstawowych słowników) w celu promowania interoperacyjności, harmonizacji i skutecznego wykorzystania zasobów publicznych. Podejście to nie tylko zwiększa interoperacyjność transgraniczną, ale również przyczynia się do efektywności kosztowej i spójności między usługami publicznymi w UE.

W akcie w sprawie Interoperacyjnej Europy stwierdza się, że podczas procedury oceny interoperacyjności organizacje muszą ocenić możliwość zastosowania, a tym samym możliwość ponownego wykorzystania istniejących rozwiązań, w szczególności rozwiązań określonych jako „rozwiązania Interoperacyjnej Europy”. Są to rozwiązania interoperacyjne (np. normy, elementy składowe i podstawowe słowniki), które zweryfikowała i zaleciła Rada ds. Interoperacyjnej Europy pod kątem ich potencjału w zakresie poprawy lub ustanowienia interoperacyjności (transgranicznej) w razie potrzeby.

Główne cele tego etapu są następujące:

1. określenie odpowiednich rozwiązań Interoperacyjnej Europy, które mogłyby zaspokoić potrzeby w zakresie interoperacyjności określone w ocenie;
2. ocena, w jaki sposób rozwiązania te mogłyby zostać włączone do usługi w celu zwiększenia interoperacyjności;
3. rozważenie innych katalogów rozwiązań do ponownego wykorzystania, zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym, które mogłyby oferować odpowiednie podejścia.

Poprzez priorytetowe traktowanie ponownego wykorzystania istniejących rozwiązań można przyspieszyć rozwój usług interoperacyjnych, ograniczyć powielanie wysiłków oraz zapewnić dostosowanie do ustalonych norm i praktyk w całej UE.

W poniższych podsekcjach zbadamy, w jaki sposób skutecznie identyfikować, oceniać i potencjalnie dostosowywać takie rozwiązania w kontekście konkretnej usługi i wymogów interoperacyjności.

3.5.1 Badania i ocena odpowiednich rozwiązań Interoperacyjnej Europy

Jak pokrótce wspomniano powyżej, **rozwiązania Interoperacyjnej Europy** mogą stanowić wszelkie zasoby nadające się do ponownego wykorzystania związane z wymogami prawnymi, organizacyjnymi, semantycznymi lub technicznymi umożliwiającymi interoperacyjność transgraniczną. Przykłady obejmują ramy koncepcyjne, wytyczne, referencyjne architektury, specyfikacje techniczne, normy, usługi i zastosowania, a także udokumentowane elementy techniczne, takie jak kod źródłowy. **Rozwiązania Interoperacyjnej Europy** to rozwiązania interoperacyjne, które zaleca Rada ds. Interoperacyjnej Europy (spodziewane w 2025 r.).

3.5.2 Rozwiązania interoperacyjne istotne z punktu widzenia badań naukowych

[Portal Interoperacyjna Europa](#) (dawniej Joinup) zapewni ostatecznie dostęp do wszystkich rozwiązań Interoperacyjnej Europy, które zostaną odpowiednio oznaczone i zapewnione zostaną odpowiednie funkcje wyszukiwania. Portal będzie dodatkowo ułatwiał wyszukiwanie innych istotnych rozwiązań, w tym rozwiązań opartych na otwartym oprogramowaniu. Wiele rozwiązań jest jednak dostępnych na portalu już teraz.

Portale krajowe mogą również służyć jako punkty wejścia, w których można znaleźć rozwiązania do ponownego wykorzystania zwiększające interoperacyjność. Aby mieć bieżący dostęp do informacji o rozwiązaniach, które mogą okazać się istotne w przyszłości, należy rozważyć dołączenie do odpowiednich społeczności, w których można uzyskać również więcej informacji i wziąć udział w dyskusjach.

3.5.3 Ocena i wybór odpowiednich rozwiązań Interoperacyjnej Europy

Przy ocenie i wyborze zidentyfikowanych rozwiązań należy przypomnieć konkretne cele oceny określone na pierwszym etapie. Ogólnie rzecz biorąc, tę część oceny przeprowadza się w celu **zwiększenia szans na interoperacyjność** w przyszłości po wdrożeniu wymogów.

Wspólną cechą rozwiązań Interoperacyjnej Europy i rozwiązań interoperacyjnych jest możliwość ich ponownego wykorzystania. Identyfikacja rozwiązań do ponownego wykorzystania na wczesnym etapie procesu może pomóc w opracowaniu wymogów lub dostosowaniu ich w sposób, który umożliwiłby ponowne wykorzystanie tych rozwiązań, a tym samym umożliwiłby oszczędność kosztów przy wdrażaniu wymogów.

Na tym etapie ocena może jednak przebiegać według różnych programów, m.in.:

- **eksploracja:** zachowanie wystarczającej otwartości na ponowne wykorzystanie (np. rozwiązanie Interoperacyjnej Europy);
- **informacja:** informowanie podmiotów wdrażających za pośrednictwem sprawozdania z oceny o istniejących rozwiązaniach, które można potencjalnie wdrożyć;
- **planowanie:** udokumentowanie potrzeby opracowania narzędzia do ponownego wykorzystania.

Rozwiązania wymienione w sprawozdaniu z oceny nie są automatycznie wiążące dla podmiotów wdrażających. Mogą one jednak pomóc podmiotom wdrażającym w dostosowaniu się i łączeniu ich działań wdrożeniowych, zaoszczędzić zasoby i automatycznie przyczynić się do zwiększenia interoperacyjności w całej UE. W tym celu należy nie tylko ocenić, czy i gdzie ponowne wykorzystanie jest możliwe, ale także, w zależności od przypadku, wyjaśnić, które rozwiązania mogą lub powinny zostać ponownie wykorzystane albo czy należy opracować nowe rozwiązanie. W miarę możliwości można również ponownie skontaktować się z zainteresowanymi stronami w celu sprawdzenia wyników i uzyskania informacji zwrotnych na temat możliwych rozwiązań.

3.6 Sprawozdawczość

Po zakończeniu oceny skutków dla interoperacyjności i określeniu potencjalnych rozwiązań kolejnym krokiem jest udokumentowanie ustaleń i zaleceń w sprawozdaniu z oceny. Sprawozdanie to jest kluczowym rezultatem procedury oceny interoperacyjności. Na portalu Interoperacyjna Europa będzie można wypełnić sprawozdanie w oparciu o informacje wymagane zgodnie z załącznikiem do aktu.

Szczegóły dotyczące sporządzania, przeglądu i finalizacji sprawozdania są ważne, ale wykraczają poza zakres tego rozdziału. Szczegółowe wskazówki dotyczące formułowania i opracowywania sprawozdania z oceny interoperacyjności (w tym szczegółowych wymogów dotyczących treści i formatu) znajdują się w [rozdziale 4](#) przewodnika. Można w nim znaleźć instrukcje dotyczące sporządzania jasnego i merytorycznego sprawozdania, które może posłużyć jako podstawa do podejmowania działań i które spełnia wymogi określone w akcie w sprawie Interoperacyjnej Europy.

3.7 Działania następne

W celu wypełnienia obowiązkowego wymogu przeprowadzenia oceny interoperacyjności należy zakończyć ocenę interoperacyjności i sporządzić sprawozdanie. Aby jednak wyciągnąć maksymalne korzyści z przeprowadzenia oceny, należy podjąć działania następne w związku z wnioskami i ustaleniami – formułując zalecenia, przekazując informacje na temat ustaleń lub podejmując konkretne działania.

Etap działań następnych może również ujawnić nowe wyzwania lub możliwości, które nie były widoczne podczas wstępnej oceny. Należy zatem zachować elastyczność i przygotować się do dostosowania planu działania w celu odzwierciedlenia rzeczywistych wyników i pojawiających się spostrzeżeń.

Wprowadzenie w życie ustaleń z oceny pozwala organizacjom zapewnić, aby oceny interoperacyjności prowadziły do znaczącej poprawy świadczenia transeuropejskich cyfrowych usług publicznych.

Podsumowanie

W rozdziale tym omówiono kompleksową procedurę przeprowadzania oceny interoperacyjności, przedstawiając szczegółowy plan działania, począwszy od wstępnego przygotowania, a skończywszy na ciągłym doskonaleniu. Opisany proces jest podejściem opartym na najlepszych praktykach, które jest odpowiednie w przypadku złożonych projektów wymagających dogłębnej oceny skutków dla interoperacyjności.

Należy zauważyć, że ten szczegółowy proces stanowi idealne ramy, które zapewniają pełny obraz tego, co może obejmować pełna ocena interoperacyjności. Rozumiemy jednak, że w przypadku nie wszystkich projektów lub organizacji wymagane będzie przeprowadzenie tak szeroko zakrojonej oceny i że nie wszystkie będą dysponowały koniecznymi do tego zasobami.

Jak podkreślono na początku tego rozdziału, procedura oceny interoperacyjności powinien być dostosowany do szczególnych potrzeb, ograniczeń i cech danej organizacji i projektu. Zakres i dogłębność oceny powinny być proporcjonalne do skali i potencjalnego wpływu ocenianej inicjatywy.

Organizacje powinny czuć się swobodnie w zakresie skali i dostosowania tego procesu do ich szczególnej sytuacji. Może to oznaczać skupienie się na niektórych etapach w większym stopniu niż na innych, połączenie etapów lub dostosowanie poziomu szczegółowości analizy w oparciu o dostępne zasoby i w zależności od złożoności ocenianej usługi. Kluczowe znaczenie ma przestrzeganie podstawowych zasad oceny przy jednoczesnym zapewnieniu, aby proces ten pozostał możliwy do realizacji i dostarczał cennych informacji w określonych szczególnych okolicznościach.

Na poniższym schemacie podsumowano przykład procesu opartego na najlepszych praktykach.

Kompleksowy przykład najlepszych praktyk w zakresie pełnej procedury

4 Jak udokumentować ocenę w kompleksowym sprawozdaniu?

Rozdział ten ma zapewnić wskazówki w zakresie dokumentowania wyników oceny interoperacyjności w kompleksowym sprawozdaniu. Sprawozdanie pełni ważną funkcję w cyklu oceny: stanowi ono odpowiednią podstawę podejmowania decyzji, a następnie może wspierać wdrażanie poprzez przedstawienie, na podstawie sprawozdania, sugestii dotyczących poprawy interoperacyjności transgranicznej transeuropejskich cyfrowych usług publicznych. Ponadto służy ono do monitorowania nie tylko aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy, ale potencjalnie również innych powiązanych systemów monitorowania administracji cyfrowej.

Wymogi dotyczące sprawozdania z oceny określone w akcie w sprawie Interoperacyjnej Europy

Organizacje publiczne mogą same zdecydować, w jaki sposób zorganizować procedurę oceny, ale w tekście prawnym aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy określono bardzo jasne wymagania dotyczące sprawozdania¹⁵ z oceny. Sprawozdanie to:

1. należy opublikować co najmniej na oficjalnej stronie internetowej;
2. musi być w formacie nadającym się do odczytu maszynowego;
3. musi przedstawiać wyniki oceny (w tym pozycje wymienione w załączniku do aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy);
4. musi być udostępnione Radzie ds. Interoperacyjnej Europy drogą elektroniczną;
5. nie może zawierać informacji szczególnie chronionych.

W poniższych podsekcjach wyjaśniono te wymagania bardziej szczegółowo.

4.1 Publikacja na oficjalnej stronie internetowej

Sprawozdanie z oceny musi zawierać informacje nie tylko dla decydentów i podmiotów wdrażających, ale również dla każdej innej osoby, która może mieć potrzebę przeprowadzenia powiązanych ocen w przyszłości. Powinno być ono zatem publicznie dostępne na co najmniej jednej oficjalnej stronie internetowej. W tym przypadku oficjalna strona internetowa oznacza ogólnodostępną stronę internetową, za którą na stałe odpowiedzialna jest organizacja publiczna, lecz nie musi to być strona internetowa organizacji przeprowadzającej

ocenę. **Właściwe organy krajowe wyznaczają taką publiczną lokalizację.**

Nie ma prawnego wymogu utworzenia w tym celu nowej strony internetowej. Sprawozdanie będzie również dostępne na portalu Interoperacyjna Europa. Najlepszym rozwiązaniem byłoby umieszczenie linków do sprawozdania na wszystkich stronach internetowych, na których zazwyczaj szukają takich

¹⁵ Zob. art. 3 ust. 2 zdanie drugie i motyw 22 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy.

informacji osoby, dla których zapoznanie się z tym sprawozdaniem z oceny może być korzystne. Dodatkowa publikacja może mieć również miejsce w innych formach (np. w formie papierowej lub w czasopismach branżowych).

4.2 Format nadający się do odczytu maszynowego

Format nadający się do odczytu maszynowego oznacza, że informacje są **przekazywane w sposób, który maszyny mogą łatwo przetworzyć i zinterpretować**. Oznacza to, że nie wystarczy, aby informacje te były dostępne w formacie cyfrowym. Dane w formacie nadającym się do odczytu maszynowego są zgodne ze szczególnymi strukturami lub formatami umożliwiającymi zautomatyzowanym systemom interpretowanie ich bez konieczności interwencji człowieka.

Format nadający się do odczytu maszynowego do celów sprawozdań z oceny można zapewnić za pomocą odpowiedniego **schematu metadanych**. Ponadto porównywalność i możliwość ponownego wykorzystania zgłaszanych danych można zwiększyć poprzez ponowne wykorzystanie znormalizowanych sposobów przedstawiania danych (np. dostosowanie ich do odpowiednich, obecnie opracowywanych modeli semantycznych). Wykorzystanie narzędzi oferowanych przez Komisję może pomóc w zapewnieniu formatu nadającego się do odczytu maszynowego w przyszłości. Narzędzia takie będą obejmować **narzędzie internetowe służące do przekazywania sprawozdania** bezpośrednio na portalu Interoperacyjna Europa. **API i dokumentację API** można również opracować w celu wymiany danych w formacie nadającym się do odczytu maszynowego poprzez wtyczkę API do dowolnego serwera.

Należy pamiętać, że wymóg sporządzenia sprawozdania w formacie nadającym się do odczytu maszynowego nie zwalnia z obowiązku **udostępnienia sprawozdania na stronie internetowej w formacie czytelnym dla człowieka**, co ma umożliwić bezpośrednie zrozumienie sprawozdania.

4.3 Minimalna treść sprawozdania

Minimalną treść sprawozdania określono w załączniku do aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy. Przewodnik zawiera jedynie informacje na temat minimalnej treści i nie uwzględniono w nim żadnych innych elementów. Jako jedno z narzędzi pomocniczych oceny interoperacyjności Komisja przygotowuje również model danych na potrzeby sprawozdań z oceny, które mają być publikowane na portalu Interoperacyjna Europa. Poniższa tabela zawiera kilka sugestii, które mają pomóc w wydaniu informacji w formacie nadającym się do odczytu maszynowego. Jak już wspomniano, nie wyklucza to jednoczesnego publikowania w innych formatach.

Tabela 1: Udostępnianie informacji w formacie nadającym się do odczytu maszynowego

• Pozycja	• Modele danych nadających się do wykorzystania
• 1. Informacje ogólne	
• Podmiot unijny lub organ sektora publicznego przekazujący sprawozdanie oraz inne odnośne informacje	• Główny słownik organizacji publicznej

<ul style="list-style-type: none"> • Odnosna inicjatywa, odnośny projekt lub odnośne działanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozycja ta powinna pomóc użytkownikowi zrozumieć kontekst oceny interoperacyjności. Może ona na przykład zawierać linki do innych oficjalnych stron internetowych, na których opublikowany zostanie wniosek ustawodawczy lub zaproszenie do składania ofert. Instytucje Unii mogą na przykład odesłać do portalu „Wyraź swoją opinie”. • W przypadku zasobów prawnych odpowiednim rozwiązaniem jest skorzystanie z portalu Informacje o ELI – EUR-Lex (europa.eu).
<ul style="list-style-type: none"> • 2. Wymogi 	
<ul style="list-style-type: none"> • Odnosne transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne 	<ul style="list-style-type: none"> • Profil aplikacji słownika podstawowej usługi publicznej
<ul style="list-style-type: none"> • Oceniane wiążące wymogi 	<ul style="list-style-type: none"> • Istnieją różne praktyki w zakresie dokumentowania wymogów (np. historie użytkowników lub przypadki użycia). Wnoszą one wartość dodaną w różnych kontekstach (zob. również rozdział 3). • Potencjalny punkt wyjścia: Core Criterion and Core Evidence Vocabulary, Core Assessment Vocabulary.
<ul style="list-style-type: none"> • Publiczne lub prywatne zainteresowane strony, których dotyczy ocena 	<ul style="list-style-type: none"> • W tym punkcie może wystarczyć po prostu wskazanie kategorii zainteresowanych stron, a nie poszczególnych zainteresowanych stron. Narzędzia opracowywane obecnie przez Komisję zapewnią ustrukturyzowany sposób gromadzenia tych informacji. • Jako rozwiązanie w zakresie interoperacyjności semantycznej można stosować słowniki kontrolowane w podmiotach publicznych i prywatnych (np. słowniki podstawowe) oraz ontologię domen, taką jak NACE¹⁶ czy COFOG¹⁷.

¹⁶ NACE (Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne) jest europejskim standardowym systemem klasyfikacji przemysłu do kodowania klasyfikacji przedsiębiorstw.

¹⁷ Klasyfikacja funkcji rządowych została opracowana w jej obecnej wersji w 1999 r. przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju i opublikowana przez Wydział Statystyczny ONZ jako norma klasyfikująca cele działalności rządu.

<ul style="list-style-type: none"> Zidentyfikowane skutki dla interoperacyjności transgranicznej 	<ul style="list-style-type: none"> Narzędzia udostępnione przez Komisję uwzględnią te informacje według warstwy interoperacyjności zgodnie z logiką europejskich ram interoperacyjności. 									
<ul style="list-style-type: none"> Zidentyfikowane skutki dla prawnej interoperacyjności transgranicznej 	<ul style="list-style-type: none"> Należy zastosować krajowe ramy interoperacyjności lub europejskie ramy interoperacyjności jako punkt odniesienia i zaznaczyć właściwe opcje, podając w razie potrzeby uzasadnienie (przynajmniej w formacie czytelnym dla człowieka): <table border="1" data-bbox="831 667 1437 779"> <tr> <td>Korzystne</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Nieistotne</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Ryzykowne</td><td></td><td></td></tr> </table>	Korzystne			Nieistotne			Ryzykowne		
Korzystne										
Nieistotne										
Ryzykowne										
<ul style="list-style-type: none"> Zidentyfikowane skutki dla organizacyjnej interoperacyjności transgranicznej 	<ul style="list-style-type: none"> Należy zastosować krajowe ramy interoperacyjności lub europejskie ramy interoperacyjności jako punkt odniesienia i zaznaczyć właściwe opcje, podając w razie potrzeby uzasadnienie (przynajmniej w formacie czytelnym dla człowieka): <table border="1" data-bbox="831 1061 1437 1173"> <tr> <td>Korzystne</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Nieistotne</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Ryzykowne</td><td></td><td></td></tr> </table>	Korzystne			Nieistotne			Ryzykowne		
Korzystne										
Nieistotne										
Ryzykowne										
<ul style="list-style-type: none"> Zidentyfikowane skutki dla semantycznej interoperacyjności transgranicznej 	<ul style="list-style-type: none"> Należy zastosować krajowe ramy interoperacyjności lub europejskie ramy interoperacyjności jako punkt odniesienia i zaznaczyć właściwe opcje, podając w razie potrzeby uzasadnienie (przynajmniej w formacie czytelnym dla człowieka): <table border="1" data-bbox="831 1456 1437 1568"> <tr> <td>Korzystne</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Nieistotne</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Ryzykowne</td><td></td><td></td></tr> </table>	Korzystne			Nieistotne			Ryzykowne		
Korzystne										
Nieistotne										
Ryzykowne										
<ul style="list-style-type: none"> Zidentyfikowane skutki dla technicznej interoperacyjności transgranicznej 	<ul style="list-style-type: none"> Należy zastosować krajowe ramy interoperacyjności lub europejskie ramy interoperacyjności jako punkt odniesienia i zaznaczyć właściwe opcje, podając w razie potrzeby uzasadnienie (przynajmniej w formacie czytelnym dla człowieka): <table border="1" data-bbox="831 1850 1437 1962"> <tr> <td>Korzystne</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Nieistotne</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Ryzykowne</td><td></td><td></td></tr> </table>	Korzystne			Nieistotne			Ryzykowne		
Korzystne										
Nieistotne										
Ryzykowne										
3. Wyniki										

<ul style="list-style-type: none"> Wskazane do zastosowania rozwiązania Interoperacyjnej Europy 	<ul style="list-style-type: none"> Nie są one jeszcze dostępne, ale planuje się na niepowtarzalne identyfikatory oraz linki do odpowiednich stron portalu Interoperacyjna Europa. Sprawozdanie powinno zawierać wykaz rozwiązań Interoperacyjnej Europy, które uznaje się za istotne przy wdrażaniu wymogów. Jeżeli żadne rozwiązanie nie zostanie ocenione jako istotne, należy to również odnotować.
<ul style="list-style-type: none"> W stosownych przypadkach inne odpowiednie rozwiązania interoperacyjne (w tym interfejsy maszyna-maszyna) 	<ul style="list-style-type: none"> Sprawozdanie powinno zawierać wykaz rozwiązań interoperacyjnych innych niż zidentyfikowane rozwiązania Interoperacyjnej Europy. Najlepiej byłoby, gdyby sprawozdanie zawierało linki do odpowiednich rozwiązań na portalu Interoperacyjna Europa, portalach krajowych lub innych odpowiednich portalach.
<ul style="list-style-type: none"> Pozostające przeszkody dla interoperacyjności transgranicznej 	<ul style="list-style-type: none"> Sprawozdanie powinno zawierać wykaz pozostałych wykrytych przeszkód dla interoperacyjności transgranicznej związanych z ocenianymi wiążącymi wymogami. Do uporządkowanych informacji na ten temat można dodać krótkie wyjaśnienie, dlaczego nie można usunąć przeszkód i co byłoby do tego potrzebne.

4.4 Udostępnianie Radzie ds. Interoperacyjnej Europy

Dane zawarte w sprawozdaniach są nie tylko istotne dla przygotowywanej decyzji czy podmiotów wdrażających takie decyzje, ale są również bardzo interesujące dla Rady ds. Interoperacyjnej Europy. Jeżeli sprawozdania zawierają wysokiej jakości dane, można je wykorzystać do podejmowania opartych na danych decyzji dotyczących przyszłych priorytetów (np. za pośrednictwem planu na rzecz Interoperacyjnej Europy).

W związku z tym akt w sprawie Interoperacyjnej Europy wymaga, aby sprawozdania były przesyłane Radzie drogą elektroniczną. Sprawozdania udostępniane za pośrednictwem internetowego narzędzia do przesyłania sprawozdań z oceny udostępnionego na [portal Interoperacyjna Europa](#) zostaną uznane za przesłane Radzie. Udostępnianie danych umożliwiłoby monitorowanie i dane takie stałyby się dostępne dla innych zainteresowanych stron za pośrednictwem portalu Interoperacyjna Europa. W przyszłości dane będzie można udoskonalić za pomocą danych opartych na API, co umożliwi dostarczenie zaktualizowanych statystyk dotyczących oceny (jak pokazano na przykładzie z [Francji](#)).

Wersja udostępniana Radzie drogą elektroniczną nie powinna zawierać informacji szczególnie chronionych.

4.5 Ochrona informacji szczególnie chronionych

Przed opublikowaniem sprawozdania organizacje publiczne powinny upewnić się, że publikacja nie naruszy chronionych danych osobowych, praw własności intelektualnej lub tajemnic handlowych, porządku publicznego lub bezpieczeństwa. Jeśli wiążące wymogi dotyczą krytycznych systemów państw członkowskich, treść sprawozdania powinna pozostać na wystarczająco wysokim poziomie, aby nie zawierała informacji, które mogłyby zagrozić bezpieczeństwu takich systemów (np. opis wymogów mógłby być na stosunkowo wysokim poziomie i sformułowany w sposób, który nie zagrażałby bezpieczeństwu). Innym rozwiązaniem byłoby po prostu pominięcie informacji szczególnie chronionych. Jeżeli samo istnienie wymogu stanowi informację szczególnie chronioną, wówczas sprawozdanie nie musi być publikowane w całości i można je opublikować w wersji z utajnieniem danych wraz z podaniem podstawy prawnej wyłączenia takich danych (np. należy podać powód, dla którego uznaje się takie dane za szczególnie chronione). Sprawozdanie należy jednak sporządzić i udostępnić zainteresowanym stronom w bezpieczny sposób.

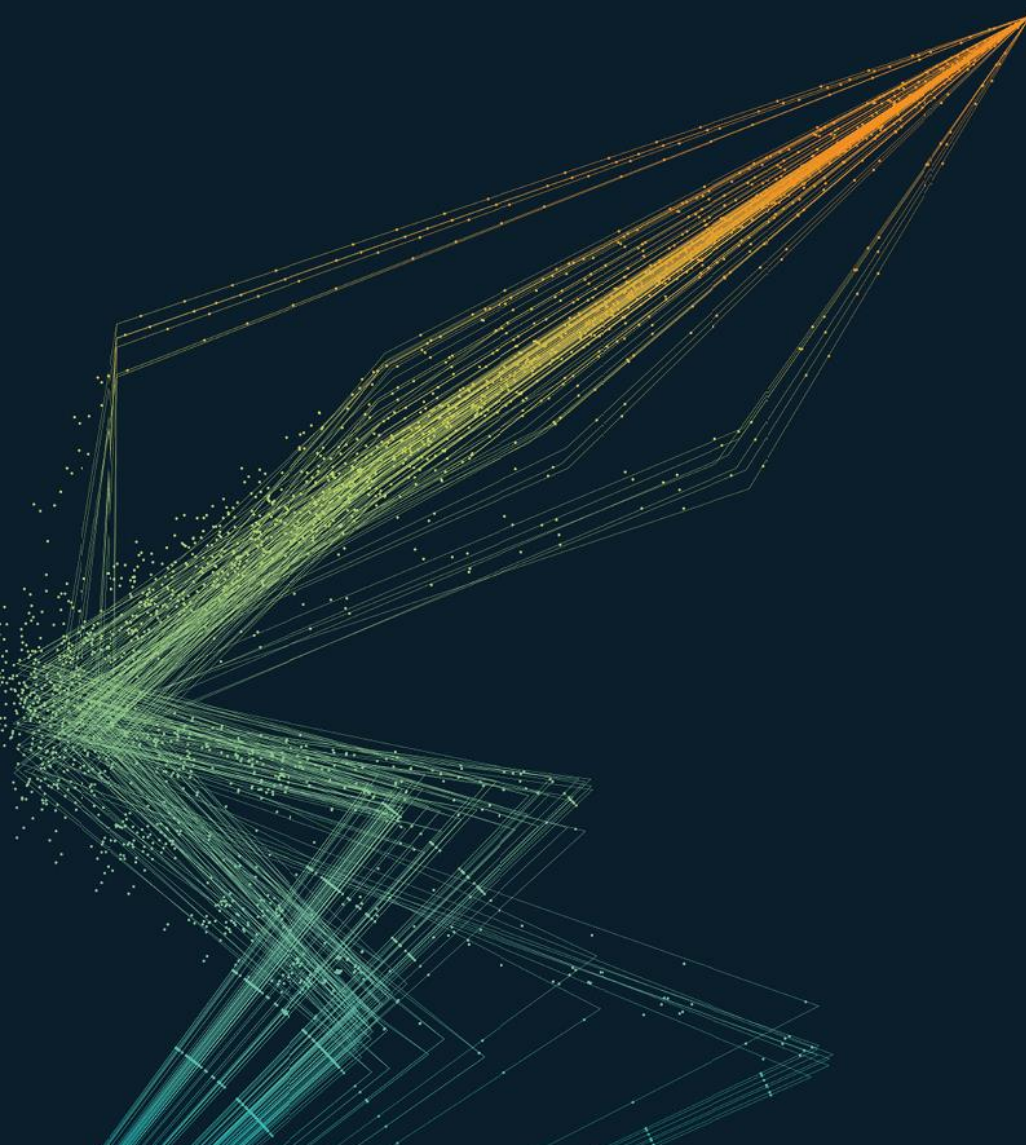
Podsumowanie

W sprawozdaniu należy podsumować wiążące wymogi, które zostały poddane ocenie; zidentyfikowane transeuropejskie cyfrowe usługi publiczne; zidentyfikowane skutki dla interoperacyjności transgranicznej oraz zalecane rozwiązania Interoperacyjnej Europy lub inne rozwiązania interoperacyjne. Należy również zwrócić uwagę na wszelkie pozostałe przeszkody dla interoperacyjności, które zidentyfikowano podczas oceny.

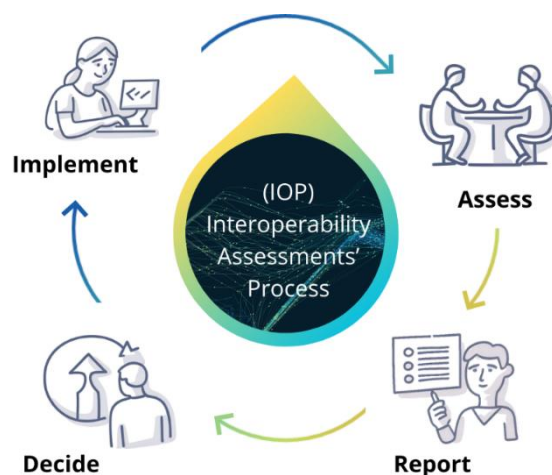
Komisja jest zobowiązana do dostarczenia narzędzia technicznego wspierającego ocenę interoperacyjności, w tym narzędzia internetowego ułatwiającego sporządzenie sprawozdania oraz jego publikację na portalu Interoperacyjna Europa. Wszystkie narzędzia powinny opierać się na modelu otwartych danych wynikającym ze wspólnej listy kontrolnej dla sprawozdań z oceny interoperacyjności (przedstawionej w załączniku do ustawy).

Korzystanie z narzędzi nie jest obowiązkowe, ale jest wysoce zalecane, ponieważ będą one również osadzone w szerszym kontekście portalu Interoperacyjna Europa, na którym publikowane są sprawozdania, co zapewni ich dostępność dla większej liczby zainteresowanych stron, takich jak organizacje publiczne, a tym samym zwiększy wzajemne uczenie się i ponowne wykorzystanie danych, koncepcji i rozwiązań.

5 Jak ustanowić należyte zarządzanie procedurą oceny interoperacyjności w organizacji?

W tym rozdziale przedstawiono porady dotyczące zarządzania różnymi aspektami opracowywania i wdrażania ocen interoperacyjności oraz zarządzania nimi, jeśli oceny w podmiocie unijnym lub organie sektora publicznego przeprowadzane są po raz pierwszy. Biorąc pod uwagę różnorodność struktur i procesów w organizacji publicznej oraz różnorodność tematów, które można uwzględnić w ocenie interoperacyjności (kwestie prawne, techniczne, semantyczne i organizacyjne), w rozdziale tym nie przedstawia się uniwersalnego rozwiązania, ale podkreśla ogólne przesłania. Nie są one wiążące, ponieważ to do właściwych organów unijnych i krajowych należy ustanowienie lub pomoc w ustanowieniu systemu zarządzania dotyczącego procedur oceny, a także wydanie wszelkich dodatkowych wytycznych, które mogłyby być pożądane. W rozdziale tym omawia się szczegółowo następujące kwestie:

1. zapewnienie należytego zarządzania ocenami;
2. uwzględnienie szczególnego kontekstu;
3. zapewnienie zrównoważonego charakteru procesu i wzajemnego uczenia się;
4. (miękkie) czynniki umożliwiające ocenę interoperacyjności.

5.1 Ustanowienie należytego zarządzania

W akcie w sprawie Interoperacyjnej Europy pozostawia się wdrożenie ocen interoperacyjności w gestii administracyjnej zainteresowanych organizacji publicznych. Oznacza to, że podmioty, które przeprowadzają oceny interoperacyjności, mogą decydować o najlepszym procesie i jego specyfice – pod warunkiem że przestrzegają wspólnych wymogów określonych w art. 3 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy.

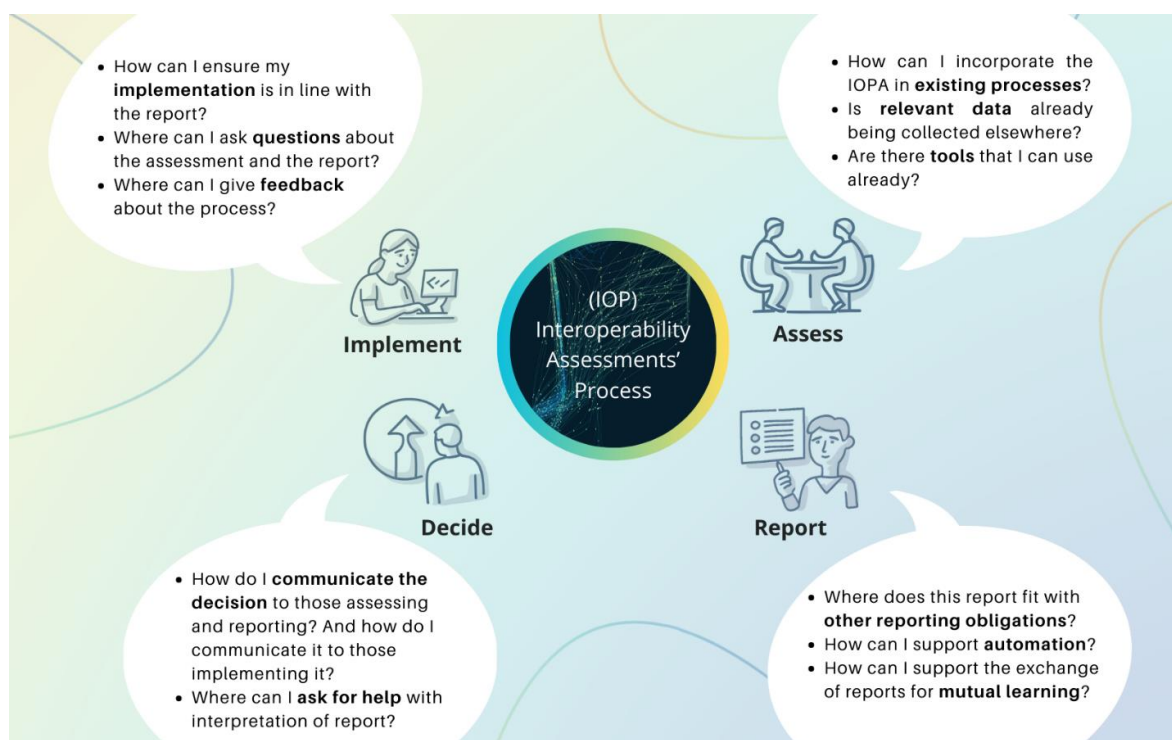
Rozważając ogólnie zarządzanie ocenami interoperacyjności, nie należy postrzegać oceny interoperacyjności jako odrębnego działania, lecz raczej jako część większego ekosystemu w ramach ogólnego funkcjonowania organizacji publicznej (w tym procesów kształtowania polityki, procedur oceny i cyklu życia cyfrowych usług publicznych), a tym samym należy powiązać ją z zarządzaniem tymi procesami i cyklem życia IT.

Takie postępowanie wpisuje się w podejście do kształtowania polityki dostosowanej do ery cyfrowej¹⁸ – proces formułowania strategii politycznych i przepisów dostosowanych do ery cyfrowej z uwzględnianiem aspektów cyfrowych od początku cyklu polityki, tak aby te strategie i przepisy były interoperacyjne, dostosowane do ery cyfrowej i nie ulegały dezaktualizacji. Na przykład w przypadkach wymienionych w wytycznych przepaść kulturowa między światem prawniczym a cyfrowym może spowodować powstanie nieoczekiwanych kosztów wdrożenia, ponieważ skutki wiążących wymogów nie

¹⁸ Dodatkowe informacje można znaleźć tutaj: [Digital-ready Policymaking \[Kształtowanie polityki dostosowanej do ery cyfrowej\] | Portal Interoperacyjna Europa](#), a także praktyczne przykłady wymienione w rozdziale 3: praktyki uwzględnione w [narzędziu Komisji nr 28 w Zestawie instrumentów służących lepszemu stanowieniu prawa Komisji Europejskiej](#); Dania – [Digital-ready legislation \[Przepisy dostosowane do wymagań cyfrowych\]\(digst.dk\)](#); i Niemcy – [Digitalcheck: Refining the beta version step by step \[Udoskonalenie wersji beta krok po kroku\] | DigitalService \(bund.de\)](#).

zostały uwzględnione na wystarczająco wczesnym etapie. W tym przypadku podejście do kształtowania polityki dostosowanej do ery cyfrowej ma na celu zmniejszenie tej przepaści poprzez pomoc w jak najlepszym wykorzystaniu technologii cyfrowych i danych w celu sprawnego wdrożenia nowych wymogów zgodnie z ich zamierzonym efektem.

Punktem wyjścia powinno być zatem włączenie oceny interoperacyjności do wszelkich istniejących procesów. Mogą one obejmować konsultacje z zainteresowanymi stronami, kontrole cyfrowe lub już istniejące procesy oceny. Należy pamiętać, że im wcześniej przeprowadzona zostanie ocena, tym łatwiej będzie rozwiązać wszelkie potencjalne problemy związane z interoperacyjnością transgraniczną, a tym samym poprawić jakość usług, których to dotyczy. W związku z tym, przy ustanawianiu procedury, należy zapewnić, aby ocena była przeprowadzana jak najwcześniej.

Przykłady pytań dla podmiotów na różnych etapach procedury oceny interoperacyjności (IOP) na potrzeby ustanowienia systemu dobrego zarządzania ocenami interoperacyjności

Konieczne może być również stałe zarządzanie poszczególnymi ocenami. Skuteczne dostosowanie wysiłków personelu do procesów zarządzania (obejmujących różne szczeble organizacyjne) może znacznie ograniczyć wymaganą pracę. W tym celu państwa członkowskie mogą same zdecydować, w jaki sposób przydzielić zasoby wewnętrzne i kształtować współpracę¹⁹.

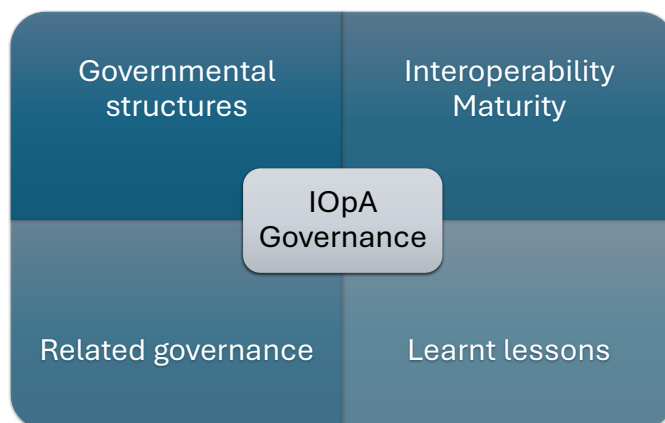
Zgodnie z art. 17 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy pojedynczy punkt kontaktowy każdego państwa członkowskiego musi wspierać organy sektora publicznego w danym państwie członkowskim w opracowywaniu lub dostosowaniu ich procesów, w oparciu o które przeprowadzają one oceny interoperacyjności. Podobne zadanie mają koordynatorzy ds. interoperacyjności w podmiotach unijnych

¹⁹ „Aby zapewnić skuteczne i sprawne wykonanie tego zadania, państwo członkowskie może zdecydować o zasobach wewnętrznych i współpracy między jego organami sektora publicznego w celu wsparcia przeprowadzania tych ocen interoperacyjności”. (motyw 16 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy).

(art. 18 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy)²⁰. W razie braku pewności, w jaki sposób zintegrować procedurę oceny lub ogólnie zarządzanie, należy skontaktować się ze swoim pojedynczym punktem kontaktowym, aby sprawdzić, czy posiada on informacje na temat tego, w jaki sposób inne organizacje publiczne postanowiły rozpocząć tę procedurę. Komisja planuje również gromadzenie dobrych praktyk, materiałów szkoleniowych i innych możliwości wymiany informacji na portalu Interoperacyjna Europa.

5.2 Uzależnienie od kontekstu

Przyszły przebieg procedury oceny zależy w dużej mierze od kontekstu, w którym ma ona ulec zintegrowaniu. Istnieją jednak pewne ogólne kwestie, o których należy wiedzieć.

5.2.1 Struktury rządowe

Każda organizacja publiczna będzie musiała zintegrować ocenę interoperacyjności z różnymi strukturami rządowymi – niektóre z nich są bardziej scentralizowane, a niektóre bardziej zdecentralizowane. Szczególnie w państwach członkowskich o strukturze państwa federalnego może istnieć kilka właściwych organów, które będą musiały współpracować ze swoimi pojedynczymi punktami kontaktowymi, aby umożliwić spójny przepływ informacji. Ważne jest zatem, aby przy ustanawianiu procesów w organizacji publicznej zrozumieć konkretny kontekst rządowy i stosować się do wytycznych odpowiednich pojedynczych punktów kontaktowych lub koordynatorów ds. interoperacyjności.

5.2.2 Poziom zaawansowania interoperacyjności

Na procedurę oceny interoperacyjności wpływa również poziom zaawansowania interoperacyjności w organizacji. Organizacje o wyższym poziomie zaawansowania interoperacyjności mogą potrzebować mniejszych zasobów na te oceny ze względu na istniejące strategie i narzędzia. Mogą one obejmować wdrażanie krajowych funduszy inwestycyjnych, strategie informatyczne, referencyjne architektury, podstawowe słowniki lub ustalone procesy konsultacji. Jeżeli istnieją już procedury oceny interoperacyjności (np. wykorzystuj się narzędzia do oceny poziomu zaawansowania interoperacyjności istniejących cyfrowych usług publicznych), należy rozważyć, w jaki sposób te procesy lub ich wyniki można włączyć do procedury oceny interoperacyjności. Jeśli nie ma to zastosowania, należy sprawdzić,

²⁰ „Pojedynczy punkt kontaktowy ma następujące zadania [...] wspiera organy sektora publicznego w danym państwie członkowskim w opracowywaniu lub dostosowywaniu ich procesów, w oparciu o które przeprowadzają one oceny interoperacyjności, o których mowa w art. 3 oraz w załączniku”; i art. 18 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy „Koordynator ds. interoperacyjności zapewnia wsparcie w całym podmiocie unijnym w odniesieniu do opracowywania lub dostosowania jego procesów wewnętrznych w celu wdrożenia oceny interoperacyjności”. (art. 17 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy).

czy można połączyć wdrożenie ocen interoperacyjności ze środkami, które zwiększyłyby ogólny poziom zaawansowania interoperacyjności w organizacji.

5.2.3 Wnioski wyciągnięte z wcześniejszych przypadków

Można zidentyfikować w swojej organizacji pewne procesy, które są już wysoce interoperacyjne. Niezależnie od tego, czy interoperacyjność ma zastosowanie do poziomu transgranicznego, należy wyciągnąć wnioski z tych przypadków, ponieważ te same mechanizmy mogą mieć zastosowanie do innych przypadków użycia. Nie ma znaczenia, czy dana sprawa nie jest idealnie dopasowana do danego przypadku użycia; nadal można dostosować niektóre części procesu lub przeanalizować te przypadki, aby lepiej zrozumieć interoperacyjność i związane z nią procesy. Powiązane oceny można znaleźć również w dziedzinie bezpieczeństwa informatycznego lub ochrony danych i mogą one służyć jako pomocne przykłady.

5.2.4 Istniejące powiązane zarządzanie

W art. 17 ust. 4 aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy zobowiązuje się państwa członkowskie do ustanowienia niezbędnych struktur współpracy między wszystkimi organami krajowymi zaangażowanymi w wykonywanie aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy. Struktury te mogą opierać się na istniejących uprawnieniach i procesach w tej dziedzinie. Mogą już obowiązywać procesy podejmowania niektórych decyzji, które wiążą organizacje publiczne pod względem prawnym, umownym lub technicznym i procesy te mogą podlegać istniejącym strukturom zarządzania i procedurom, takim jak oceny skutków. Należy spróbować określić, jakie miejsce zajmuje ocena interoperacyjności w tych procesach, np. poprzez określenie innych istotnych ocen w celu znalezienia najistotniejszego punktu wejścia na potrzeby ocen interoperacyjności oraz określenia „siostrzanych ocen”. Wyciągnięcie wniosków z podobnych ocen pomogłoby również w ustaleniu, czy w danym przypadku konieczne jest przeprowadzenie oceny interoperacyjności lub czy obowiązek został spełniony przez „siostrzaną” lub wcześniejszą ocenę.

5.3 Zrównoważony charakter, ciągłe doskonalenie i wzajemne uczenie się

Podobnie jak każdy proces organizacyjny, procedura oceny interoperacyjności i zarządzanie nią muszą mieć zrównoważony charakter i podlegać doskonaleniu z biegiem czasu. Pomocne mogą okazać się metody, takie jak cykl OODA (cykl obserwacji, orientacji, decyzji i akcji) lub cykl PDSA (cykl planowania, wykonania, badania, dostosowania).

W miarę zdobywania doświadczenia w zakresie ocen interoperacyjności, warto poświęcić czasu na zastanowienie się i udokumentowanie wyciągniętych wniosków w odniesieniu do całej procedury, a także poszczególnych etapów. Co zadziałało dobrze? Jakie pojawiły się wyzwania? W jaki sposób można udoskonalić metody oceny? Refleksja taka może skłonić do zaktualizowania podejścia do oceny, tak aby podczas przeprowadzania przyszłych ocen korzystać z dotychczasowych doświadczeń. Warto rozważyć udokumentowanie wyciągniętych wniosków lub zaktualizowanie wewnętrznych wytycznych dotyczących oceny w celu uwzględnienia tych spostrzeżeń.

W tym celu należy również uwzględnić wdrożenie wiążącego wymogu. Nawet gdy ogólny plan wdrożenia jest bardzo dokładnie opracowany, można pominąć aspekty, które w praktyce mogłyby zaszkodzić realizacji i ogólnemu procesowi. Należy wprowadzić mechanizmy informacji zwrotnych w celu przekazywania tych informacji osobom, które faktycznie przeprowadzają oceny. Pożądanym efektem takiego działania jest przeniesienie odpowiedzialności za całą ocenę na wszystkich uczestników procedury. Powinno to zwiększyć motywację i podnieść jakość wyników oceny. Informacje zwrotne stanowią również podstawę ciągłego doskonalenia procedury i w związku z tym powinny wykraczać poza indywidualne oceny interoperacyjności.

Bardziej zaawansowane organizacje mogą również korzystać z takich metod jak cykl OODA lub cykl PDSA. Na przykład zarządzanie oceną interoperacyjności mogłoby obejmować mechanizm monitorowania, jak wdrażana jest przyjęta procedura oceny interoperacyjności na każdym etapie, jak są wzajemnie powiązane te różne etapy oraz monitorowania całej procedury (w tym zarządzania nią). Metody te powinny być stale analizowane w celu poprawy skuteczności i wydajności procedury oceny interoperacyjności.

Ważne jest również, aby dzielić się najlepszymi praktykami i wyciągniętymi wnioskami z innymi organizacjami. Interoperacyjność jest wspólnym przedsięwzięciem, a wymiana wiedzy może przyspieszyć poprawę w całym sektorze publicznym UE. Należy rozważyć wniesienie wkładu w społeczność Interoperacyjnej Europy²¹ lub nawiązanie partnerskiej wymiany z innymi administracjami publicznymi. Pojedyncze punkty kontaktowe i koordynatorzy ds. interoperacyjności na szczeblu krajowym i unijnym mogą ułatwić procedurę (zwłaszcza w większych strukturach rządowych, w których skład wchodzi kilka właściwych organów).

5.4 Czynniki (miękkie) umożliwiające ocenę

Niektóre bardziej ogólne środki mogą również mieć wpływ na wdrażanie ocen interoperacyjności.

5.4.1. Kultura organizacyjna

Jeśli chodzi o prace nad interoperacyjnością, kluczowe znaczenie ma również aspekt kulturowy organizacji. Interoperacyjność polega na współdziałaniu, przełamywaniu nie tylko podziałów technicznych, ale również organizacyjnych. Aby uznać wartość interoperacyjności, potrzebna jest konkretna postawa. W tym sensie oceny interoperacyjności są czymś więcej niż procesami technicznymi, ponieważ mogą mieć kluczowe znaczenie dla napędzania zmian organizacyjnych. Dzięki tym ocenom organizacje zyskują głębsze zrozumienie, w jaki sposób różne systemy współdziałają i mogą podejmować bardziej świadome decyzje nie tylko w odniesieniu do rozwoju technologii informatycznych, ale także ogólnie w sprawie rozwoju polityki. Rozważając, w jaki sposób przeprowadzić ocenę interoperacyjności, należy zatem również wziąć pod uwagę punkt widzenia organizacji oraz zakres, w jakim jej członkowie są świadomi kwestii interoperacyjności i są na nie otwarci.

5.4.2 Umiejętności niezbędne do oceny interoperacyjności

Przeprowadzanie ocen interoperacyjności wymaga szczególnych umiejętności, które powinny być dostępne w zespołach, które przeprowadzają ocenę szczegółową. Ogólnie rzecz biorąc, zalecamy powołanie multidyscyplinarnych zespołów, ponieważ oceny mogą wywołać problemy z różnych dziedzin – od kwestii politycznych po kwestie

²¹ Informacje na temat społeczności będą w coraz większym zakresie udostępniane na portalu Interoperacyjna Europa.

informatyczne lub prawne²². Multidyscyplinarny zespół składa się z osób posiadających różnorodną wiedzę fachową, które wspólnie wykonują swoje zadania. Może to obejmować ekspertów w danej dziedzinie (np. zdrowie, podatki lub edukacja), autorów aktów prawnych, twórców usług, specjalistów w zakresie zasad biznesowych itp. Jako punkt wyjścia do określenia, jakich specjalistów potrzeba, można wziąć pod uwagę poszczególne wymiary interoperacyjności (prawny, organizacyjny, semantyczny i techniczny).

Mniejsze organizacje publiczne mogą mieć trudności ze znalezieniem odpowiednich ekspertów. Ważne jest zatem zaplanowanie elastycznych środków wsparcia, które obejmujących nawet przekazanie uprawnień do przeprowadzania ocen interoperacyjności. Przekazanie uprawnień nie oznacza jednak przeniesienia odpowiedzialności prawnej.

5.4.3 Badanie możliwości ponownego wykorzystania i automatyzacji

Należy również dopilnować, aby do celów oceny interoperacyjności gromadzono wyłącznie istotne dane, aby zminimalizować wysiłki i zasoby związane z przetwarzaniem danych. Należy upewnić się, że zadbano o ponowne wykorzystanie gromadzonych danych w jak największym stopniu na potrzeby powiązanych ocen i procesów.

Należy zapewnić możliwość ponownego wykorzystania w jak największym stopniu narzędzi udostępnionych przez Komisję w celu automatyzacji tych zadań. W razie potrzeby należy je uzupełnić, aby zmaksymalizować ich automatyzację.

Podsumowanie

Aby móc odnieść pełne korzyści z ocen interoperacyjności, konieczne jest ustanowienie solidnego systemu zarządzania obejmującego całą tę procedurę. W tym celu należy włączyć oceny do istniejących procesów (niezależnie od tego, czy są one ugruntowane i oczywiste, czy też wymagają weryfikacji). Pojedynczy punkt kontaktowy w państwie członkowskim lub koordynator ds. interoperacyjności w podmiocie unijnym może ułatwiać wymianę wiedzy z innymi organizacjami publicznymi, które również ustanawiają procesy.

Należy wziąć pod uwagę kontekst, w jakim przeprowadzane są te oceny, ponieważ struktura rządowa, istniejące procesy zarządzania związane z ocenami lub istniejące przypadki użycia mogą zapewnić cenne spostrzeżenia i możliwości ponownego wykorzystania. Zaleca się również uwzględnienie kultury organizacyjnej, w której przeprowadzona zostanie ocena, a także dostępnych umiejętności.

²² Inspirację można znaleźć w [dokumencie tematycznym dotyczącym zespołów multidyscyplinarnych](#).

6 Dodatkowe zasoby i dalszy rozwój wytycznych

Wytyczne mają stanowić punkt wyjścia do oceny interoperacyjności. Dostępne są już pewne dodatkowe zasoby. Inne są w trakcie opracowywania lub będą rozwijane w nadchodzących miesiącach. Rozdział ten zawiera krótki przegląd dostępnych i przyszłych zasobów oraz krótkie opracowanie dotyczące wytycznych w przyszłości.

6.1 Istniejące zasoby

[Portal Interoperacyjna Europa](#)

Portal Interoperacyjna Europa jest centralnym punktem wymiany wiedzy, zarówno na temat kwestii ogólnych wynikających z aktu w sprawie Interoperacyjnej Europy, jak i w odniesieniu do konkretnych tematów (np. oceny interoperacyjności, a nawet indywidualnych rozwiązań interoperacyjnych).

Europejskie ramy interoperacyjności

[Europejskie ramy interoperacyjności](#) to dokument przewodni dotyczący interoperacyjności usług publicznych w UE. Podstawową cechą europejskich ram interoperacyjności jest to, że definiują one interoperacyjność nie tylko jako kwestię techniczną, ale również jako kwestię obejmującą cztery wymiary (prawny, organizacyjny, semantyczny i techniczny). Sformułowano w nich 47 zaleceń dotyczących 12 zasad, a ich dalszym rozwojem kierować będzie Rada ds. Interoperacyjnej Europy.

Krótki przegląd można znaleźć tutaj: [Nowe europejskie ramy interoperacyjności \(Youtube.com\)](#).

Zestaw narzędzi EIF

[Zestaw narzędzi EIF](#) opracowano w taki sposób, aby stanowił wytyczne dla krajowych administracji publicznych i zapewniał im narzędzia niezbędne do dostosowania krajowych ram interoperacyjności do europejskich ram interoperacyjności w celu promowania interoperacyjności na szczeblu krajowym i unijnym. [Rozwiązania](#) pogrupowano również według zasad.

[Wytyczne dotyczące lepszego stanowienia prawa i Zestaw instrumentów służących lepszemu stanowieniu prawa](#)

W wytycznych dotyczących lepszego stanowienia prawa określono zasady, zgodnie z którymi Komisja przygotowuje nowe inicjatywy i wnioski oraz zarządza istniejącymi przepisami i dokonuje ich oceny. Wytyczne mają zastosowanie do każdego etapu cyklu legislacyjnego. Do wytycznych dołączono Zestaw instrumentów służących lepszemu stanowieniu prawa, który wprowadza wytyczne w życie i zawiera wytyczne, wskazówki i najlepsze praktyki.

[Akademia Interoperacyjnej Europy](#)

Akademia Interoperacyjnej Europy (IOPEU Academy) jest inicjatywą edukacyjną promowaną przez Komisję. Jej głównym celem jest zwiększanie zaawansowanych umiejętności cyfrowych administracji publicznych w dziedzinie interoperacyjności. W tym celu akademia oferuje kursy internetowe, masowe otwarte kursy internetowe (MOOC) realizowane we własnym tempie (w tym kursy na temat interoperacyjności w ujęciu ogólnym, europejskich ram interoperacyjności i europejskiej referencyjnej architektury interoperacyjności).

6.2 Przyszłe narzędzia

Narzędzia internetowe udostępnione przez Komisję, które mają być stosowane dobrowolnie, mogą pomóc w przeprowadzeniu oceny interoperacyjności oraz w sporządzeniu i opublikowaniu odpowiedniego sprawozdania. Zdecydowanie zaleca się korzystanie z narzędzi Komisji, ponieważ będą one również osadzone w szerszym kontekście portalu Interoperacyjna Europa, na którym publikowane są sprawozdania, co zapewni ich dostępność dla większej liczby zainteresowanych stron, takich jak organizacje publiczne, a tym samym zwiększy wzajemne uczenie się i ponowne wykorzystanie danych, koncepcji i rozwiązań. Osoby, które chcą wnieść wkład w rozwój tych narzędzi, dzieląc się swoimi doświadczeniami i pomysłami, mogą rozważyć dołączenie do warsztatów promowanych na portalu Interoperacyjna Europa (np. [spotkania grup użytkowników portalu Interoperacyjna Europa](#)).

6.3 Rozwój wytycznych w przyszłości

Aktualne wydanie wytycznych ma na celu pomóc nie tylko w przeprowadzaniu samych ocen, ale również w ustanawianiu procesów oceny i włączaniu ich do istniejących procesów. Oceny nie są jeszcze obowiązkowe, w związku z czym nie możemy przewidzieć, jak będą wyglądać te procesy w konkretnym przypadku. Wytyczne będą zatem nadal podlegać zmianom, aby zapewnić dostosowanie do nowych okoliczności, gdy oceny będą obowiązkowe, tj. po przeprowadzeniu pierwszych ocen i zapoznaniu się z nimi w sprawozdaniach. W związku z tym zachęcamy do dokumentowania doświadczeń nie tylko w zakresie przestrzegania wytycznych, ale również ich realizacji, a także do przekazywania uwag. Można to zrobić, dołączając do naszego [zbioru na portalu Interoperacyjna Europa](#), w którym zawsze można znaleźć najnowszą wersję wytycznych i dodatkowe przydatne informacje oraz na którym można wziąć udział w dyskusjach z innymi praktykami.

Wszelkie zgłaszane doświadczenia, wraz z informacjami zwrotnymi uzyskanymi od Rady ds. Interoperacyjnej Europy i jej grup roboczych, pomogą nam w opracowaniu kolejnej edycji wytycznych. Oceny mogą znacznie różnić się pod względem zakresu i celów, a wytyczne powinny odzwierciedlać aktualne praktyki. Wytyczne będą zatem często poddawane przeglądowi, tak aby pozostały jak najbardziej adekwatne i przydatne.

@InteroperableEU

Join the Interoperable Europe
LinkedIn group

@InteroperableEurope

Subscribe to
the interoperable newsletter
europe